

Załącznik do Uchwały Nr
..... Rady Gminy Ojrzeń z
dnia ..... w sprawie
przyjęcia Gminnej Strategii
Rozwiązywania Problemów
Społecznych w Gminie
Ojrzeń na lata 2021 – 2026

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE OJRZEŃ NA LATA 2021 – 2026

Ojrzeń, 2021

Spis treści

WPROWADZENIE	4
Wstęp	4
Struktura dokumentu.....	7
Dokumenty strategiczne istotne dla rozwoju Gminy Ojrzeń	9
Proces tworzenie Strategii.....	12
Cel tworzenia Strategii	12
Powołanie zespołu zadaniowego	13
Proces opracowania i wdrażania Strategii.....	15
CHARAKTERYSTYKA GMINY OJRZEŃ	16
Informacje ogólne	16
Gospodarka	18
Infrastruktura drogowa	18
Infrastruktura mieszkaniowa i komunalna.....	18
Telekomunikacja.....	19
Energetyka i gazownictwo.....	19
Banki	19
Dziedzictwo historyczne i kulturowe gminy Ojrzeń.....	20
Zabytki i pomniki przyrody	21
Obszar chronionego krajobrazu.....	21
DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	22
Demografia	22
Pomoc społeczna	26
Wspieranie rodzin	35
Rodzinna piecza zastępcza	38
Świadczenia Rodzinne	40
Specjalny zasiłek opiekuńczy i zasiłek dla opiekuna	42
Świadczenie wychowawcze „500 +”	44
Świadczenie „Dobry Start”	46
Stypendium szkolne i zasiłek szkolny- pomoc materialna dla uczniów.....	47
Uzależnienia	48
Niepełnosprawność	49
Przemoc w rodzinie.....	51
Oświata i wychowanie	55
Ochrona Zdrowia	58

DOMINUJĄCE PROBLEMY SPOŁECZNE	59
Bezrobocie	59
Bezrobocie ukryte	61
Uzależnienia i przemoc w rodzinie	62
Niepełnosprawność i długotrwała choroba	63
Trudności w przystosowaniu się po opuszczeniu zakładu karnego	65
Sytuacja osób starszych	65
ANALIZA SWOT	69
WIZJA GMINY OJRZEŃ W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ	73
CELE GŁÓWNE STRATEGII, CELE SZCZEGÓŁOWE, PROPOZYCJE PROGRAMÓW I ICH REALIZACJA	74
Cele szczegółowe i ich realizacja	75
ZMNIEJSZENIE BEZROBOCIA	79
ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	82
ZAGOSPODAROWANIE WOLNEGO CZASU DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ...	85
PROFESJONALNA POMOC SPOŁECZNA, KTÓRA WSPIERA JAKOŚĆ ŻYCIA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM OSÓB STARSZYCH,, NIEPEŁNOSPRAWNYCH ORAZ DŁUGOTRWALE CHORYCH	88
FINANSOWANIE GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE OJRZEŃ	90
System wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.	90
System aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.	91
Monitorowanie i ocena Strategii	92
Spis tabel	93

WPROWADZENIE

Wstęp

Rozwiązywanie problemów społecznych jest istotnym elementem polityki społecznej państwa. Strategia jest dokumentem, który określa oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązywania problemów społecznych.

Obowiązek tworzenia gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z art. 17 ust.1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, na mocy którego, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy *„opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”*.

Po okresie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ojrzeń na lata 2015-2020, nadszedł czas na wytyczenie nowych kierunków i zadań służących niwelowaniu niepożądanych zjawisk społecznych oraz wzmacnianiu mechanizmów dokonywania pozytywnych zmian.

Pomoc społeczna działa w sytuacjach, w których zostały zagrożone podstawowe warunki egzystencji osoby lub rodziny, bądź też jakość ich życia obniżyła się poniżej społecznie akceptowanego minimum. Celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin. Realizacja zadań wynikających z potrzeb ma umożliwić osobom i rodzinom bytowanie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Takie zjawiska jak: ubóstwo rodzin i osób zwłaszcza starszych, bezrobocie, problemy egzystencji osób samotnych, starszych i niepełnosprawnych, niedostatek materialny rodzin szczególnie wielodzietnych, problemy opiekuńczo- wychowawcze, uzależnienia i przemoc w rodzinie to trudne problemy społeczne, które stoją do rozwiązania przed władzami samorządowymi oraz instytucjami pomocy społecznej na poziomie lokalnym. Od skuteczności ich rozwiązywania zależy funkcjonowanie wspólnoty samorządowej, jaką stanowi gmina. Strategia pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Dokument określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki.

Strategia wskazuje na kluczowe trudności społeczne, z jakimi borykają się mieszkańcy Gminy Ojrzeń oraz ich potrzeby. Jest dokumentem, który wyznacza kierunki działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych. Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych. Coraz częściej uznaje się rolę ekonomii społecznej jako elementu spójnej polityki pomocowej.

Celem Strategii są działania długofalowe polegające na inwestycji w kapitał ludzki, edukację, poprawę sytuacji materialnej rodzin, działania na rzecz poprawy rynku zatrudnienia i poprawy przedsiębiorczości. Strategia ma pobudzać do aktywności organizacje, instytucje działające w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju gospodarczego i społecznego gminy.

Poprzez analizę problemów społecznych, zawarte w Strategii cele, kierunki działania oraz propozycje projektów zawarte w dokumencie mają dotrzeć do najbardziej potrzebujących.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, wsparcia specjalistycznego realizowanego w formie indywidualnej jak i grupowej, rozwoju świadczeń rzeczowych oraz współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Tym samym przyjęcie Strategii, jej wdrożenie oraz monitoring i nadzór nad realizacją, a następnie ewaluacja pozwolą na rozwiązanie czy chociaż częściowe ograniczenie uciążliwości problemów społecznych, które są obecne w życiu mieszkańców Gminy Ojrzeń.

Opracowując lokalną strategię uwzględniono dokumenty programowe unijne, krajowe, wojewódzkie i lokalne, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz środowisk lokalnych i społeczności lokalnej. Przyjmując Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Ojrzeń na lata 2021-2026 władze Gminy Ojrzeń podejmują obietnicę aktywnej działalności sprzyjającej wspieraniu mieszkańców gminy w przewycięzaniu problemów społecznych oraz ciągłej aktywności na rzecz uczynienia obszaru gminy miejscem

przyjaznym i atrakcyjnym dla wszystkich mieszkańców oraz osób chcących związać swoje życie osobiste i zawodowe z Gminą Ojrzeń.

Strategia jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa społecznego mieszkańców gminy. Wyznacza kierunki i ramy dla planowanych zmian. W miarę zmieniającej się sytuacji społecznej strategia może być uzupełniana o nowe działania i cele. W trakcie realizacji będzie ona poddawana stałej kontroli, czy przyjęte cele i zadania są nadal aktualne oraz czy nie zmieniły swojej hierarchii.

Gmina Ojrzeń posiada już Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ojrzeń na lata 2016-2020, która została przyjęta Uchwałą Nr XIII/66/2015 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 21 grudnia 2015 r. W związku ze zmieniającymi się warunkami, problemami oraz oczekiwaniami społecznymi, a także możliwościami pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na realizację założeń Strategii, podjęto się opracowania nowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ojrzeń.

Struktura dokumentu

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to trwałe wzory interwencji społecznej podejmowanej w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Mówiąc o Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, należy mieć na myśli działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych) prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Bazą do opracowania diagnozy społecznej zawartej w Strategii były materiały i analizy statystyczne gromadzone przez instytucje tak jak: Urząd Gminy Ojrzeń, baza danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego www.stat.gov.pl, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ojrzeniu, Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie, Komenda Powiatowa Policji w Ciechanowie, Posterunek Policji w Ojrzeniu, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „SANALEX”, placówki oświatowe, oraz wyniki anonimowych ankiet na temat występujących w gminie problemów i oczekiwań.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ojrzeń ma charakter kilkuletni; została przygotowana na lata 2021 - 2026 . Jest zgodna z założeniami odnoszących się do polityki społecznej, dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Można ją podzielić na trzy główne części: wprowadzającą do tematu, diagnostyczną i planistyczną:

1. Część pierwsza Strategii zawiera wprowadzenie w tematykę związaną z tworzeniem Strategii: wstęp, aktywności, cel oraz uczestników tworzenia Strategii.
2. Druga część Strategii zawiera charakterystykę Gminy Ojrzeń, diagnozę społeczną, identyfikację i inwentaryzację zasobów społecznych oraz analizę SWOT dotyczącą sfery społecznej. Szczegółowa diagnoza pozwoli na ogólną ocenę stanu istniejącego i wyznaczenie głównych kierunków rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Wyznaczone zostanie w ten sposób pole możliwości na obszarze, którego

należy szukać rozwiązania problemów wcześniej zidentyfikowanych. W części diagnostycznej szczegółowej analizę poddano przede wszystkim: dane dotyczące Gminy Ojrzeń pochodzące z Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy, Komendy Powiatowej Policji, Posterunku Policji, Urzędu Gminy oraz roczników statystycznych.

3. W części trzeciej zaprezentowano plan strategiczny zawierający wizję Gminy Ojrzeń oraz jej stan docelowy w roku .... . Cele strategiczne i szczegółowe oraz kierunki działań, które posłużą do realizacji założeń Strategii. Część trzecią zamykają informacje na temat sposobu monitorowania i harmonogram wdrażania Strategii.

PROJEKT

Dokumenty strategiczne istotne dla rozwoju Gminy Ojrzeń

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2026 jest dokumentem wieloletnim, który uwzględnia zapisy dokumentów na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim. Została opracowana w oparciu o inne dokumenty strategiczne tj.:

- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (Narodowa Strategia Spójności);
- Narodowa Strategia Integracji Społecznej (NSIS);
- Strategia Rozwoju Regionalnego 2020 (SRR);
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030;
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego;
- Strategia Rozwoju Powiatu Ciechanowskiego;
- Strategia Rozwoju Gminy Ojrzeń;
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023;
- Krajowy program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020;
- Krajowy program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 – Nowy Wymiar Integracji;
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020;
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego. Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020.

Poza wskazanym dokumentami Strategia zgodna jest z założeniami polityki państwa, a także ustaw kompetencyjnych nakładających na administrację rządową oraz samorządową określone obowiązki. Działania określone w Strategii opierają się na postanowieniach takich krajowych aktów prawnych jak:

1. ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2019 poz. 506 z późn.zm.);
2. ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2018 poz. 2220 z późn. zm);
3. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 670 z późn. zm);
4. ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2019 poz. 473);
5. ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t.j. Dz. U. 2017r. poz. 2092);

6. ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 217 z późn. zm);
7. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1111 z późn. zm.)
8. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1690 z późn. zm);
9. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1482 z późn. zm);
10. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1373 z późn. zm);
11. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.);
12. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390);
13. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2019r. poz. 852) ;
14. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1390 z późn. zm.);
15. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (t. j. Dz. U. z 2019r. poz. 2407 z późn. zm);
16. ustawa z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej (t. j.: Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.);
17. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2019 r. poz. 1172 z późn. zm);
18. ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2017 r. pozz. 2092 z późn. zm);
19. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1205 z późn. zm);
20. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 688 z późn. zm);
21. ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 409 z późn. zm);
22. ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz.1145 z późn. zm);

23. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 2086 z późn. zm.)

PROJEKT

Proces tworzenie Strategii

Cel tworzenia Strategii

STRATEGIA – słowo przeniesione z terminologii wojskowej na grunt organizacji i zarządzania jest dziś symbolem dobrej organizacji i nowoczesności w działaniu różnego typu organizacji, instytucji, firm.

Można przyjąć, iż STRATEGIA to wybór uporządkowanych działań, umożliwiających skuteczną realizację przyjętych priorytetów i celów.

Strategia jest dokumentem, który powinien pełnić następującego funkcje:

- minimalizować niepewności;
- zapewnić obok realizacji celów doraźnych, cele długofalowe.

Strategia powinna być podstawą do:

- wyznaczania perspektywicznych kierunków;
- sprawnego dopasowywania się do zmieniających się warunków otoczenia, skutecznego i efektywnego zarządzania;
- optymalnego wykorzystania własnych środków finansowych, pozyskiwania środków finansowych na funkcjonowanie ze źródeł zewnętrznych.

Strategia winna więc:

- dokonać diagnozy, identyfikacji stanu istniejącego, określić;
- zewnętrzne warunki, w których funkcjonuje, spoglądać w przyszłość.

Potrzeba opracowania Strategii, czyli długofalowego programu działania, w sferze polityki społecznej na terenie Gminy Ojrzeń wynika z kilku przesłanek. Najważniejszą z nich jest konieczność zaprogramowania skoordynowanych działań, które w określonej przestrzeni, czasie i sytuacji społeczno – politycznej, uwzględniając środki, jakim dysponuje społeczność, instytucja, władza oraz możliwe do uruchomienia zasoby dadzą oczekiwane efekty.

Strategia nie jest tylko prognozą, lecz określona propozycją. Określa podstawowe cele i kierunki rozwoju, lecz bez listy zadań szczegółowych, wskazuje podstawowe sposoby realizacji oraz proponuje sekwencje działań. Staje się przedmiotem uzgodnień między głównymi wykonawcami, aby mogła być konsekwentnie i skutecznie realizowana.

Najogólniej strategia to program rozwiązywania problemów społecznych kiedy:

- formułuje cele długofalowe i sposoby ich realizacji, ustala hierarchię tych celów;
- podporządkowuje działania doraźne celom długofalowym, jest stale aktualizowana i korygowana, ma charakter partnerski (społeczny).

Strategia powinna dać odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób – uwzględniając aktualne trendy rozwojowe, uwarunkowania historyczne i geograficzne oraz projekcje scenariuszy zdarzeń, które nie muszą, ale mogą nastąpić w przyszłości optymalnie wykorzystać wszystkie istniejące zasoby materialne i ludzkie.

Głównym celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ojrzeń do roku 2026 jest dążenie do szerokiej integracji społecznej poprzez rozwiązanie zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz poprzez stworzenia mieszkańcom gminy Ojrzeń warunków umożliwiających realizację ich aspiracji we wszystkich dziedzinach życia społecznego w ramach obowiązujących uregulowań prawnych.

Okres realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ojrzeń został zaplanowany do 2021 - 2026

Powołanie zespołu zadaniowego

Prace nad aktualizacją Strategii zostały rozpoczęte powołaniem Zespołu Zadaniowego zgodnie z Zarządzeniem 32A/2020 Wójta Gminy Ojrzeń z dnia 03 sierpnia 2020 roku w sprawie powołania Zespołu Zadaniowego do opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2026 w składzie:

Koordynator:

Małgorzata Węgier - Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeniu

Członkowie zespołu:

1. Olga Kowalska – Kierownik Dziennego Domu „Senior+” działającego w ramach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeniu;
2. Jolanta Stosio – Starszy Pracownik Socjalny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeniu;
3. Sylwia Bielska - Starszy Pracownik Socjalny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeniu;
4. Magdalena Karaś - Starszy Pracownik Socjalny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeniu;

5. Ewa Rutkowska – Asystent Rodziny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeniu;
6. Dominika Karwacka – Inspektor ds. świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego.
7. Łukasz Kozłowski – Dyrektor Szkoły Podstawowej w Ojrzeniu;
8. Elżbieta Adamiak – Dyrektor Szkoły Podstawowej w Młocku;
9. Stanisław Studziński – Dyrektor Szkoły Podstawowej w Kraszewie;
10. Grzegorz Drażkiewicz - Zastępca Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego;
11. Hanna Wiśniewska – Przewodnicząca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
12. Marianna Jeskie – Przewodnicząca Koła Gospodyń Wiejskich „Ojrzenianki” w Ojrzeniu;
13. Arkadiusz Wróblewski – Prezes Ochotniczej Straży Pożarnej w Ojrzeniu;

Cele i zadania Zespołu Zadaniowego:

1. Przygotowanie założeń koncepcyjnych i metodologicznych do opracowania projektu Strategii.
2. Diagnoza sytuacji społecznej w gminie.
3. Sformułowanie i wybór celów strategicznych.
4. Sformułowanie zadań priorytetowych oraz uzasadnienie ich wyboru.
5. Ocena procesu budowania Strategii i jej przewidywalnej skuteczności.
6. Zorganizowanie konsultacji społecznych projektu Strategii.
7. Przedłożenie projektu Strategii organowi stanowiącemu gminy oraz projektu uchwały w przedmiocie sprawy.
8. Promocja Strategii w środowisku lokalnym.

Zespół dokonał wnikliwej analizy sytuacji gminy w obszarach: pomocy społecznej, przeciwdziałania alkoholizmowi, ochrony zdrowia, oświaty i wychowania, wyłonił listę kluczowych problemów, które wymagają rozwiązania w ramach Strategii. Diagnoza stanu Gminy w sferze społecznej stanowiła punkt wyjścia do wyboru priorytetów i ustalenia celów Strategii.

Proces opracowania i wdrażania Strategii

W procesie tworzenia Strategii zostanie zdefiniowana wizja Gminy Ojrzeń, zostaną określone cele strategiczne oraz kierunki działań w celu poprawy warunków życia mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Realizacji wizji strategicznej odbywać się będzie w kierunkach najbardziej efektywnych rozwiązań przy zachowaniu otwartej i permanentnej koordynacji działań. Koordynacja będzie się odbywać zgodnie z metodologią zaprezentowaną poniżej.

- cele, jakie należy osiągnąć w obszarze polityki społecznej;
- innowacyjne przedsięwzięcia na rzecz realizacji wspomnianych celów;
- ocenę prawidłowości działań i osiągnięć w odniesieniu do założonych celów;
- aktualizację i korektę działań ustalonych w Strategii z uwzględnieniem nowych przedsięwzięć;
- sposoby mierzenia postępu w realizacji przyjętych celów.

Wdrażanie Strategii będzie oparte na następujących zasadach:

- **Spójności** – oznaczające zgodność z aktualnymi dokumentami krajowymi i unijnymi o charakterze strategicznym i programowym;
- **Subsydiarności** – realizacji zadań na najniższym poziomie poprzez dofinansowanie ich z budżetu samorządów, państwa i funduszy unijnych;
- **Partnerstwa** – czyli wspólnym podejmowaniu działań przez samorząd gminny, podmioty publiczne, organizacje pozarządowe i sektor prywatny;
- **Koncentracji** – co oznacza skupienie wszelkich wysiłków realizatorów na określonych w strategii celach rozwojowych;
- **Otwartości** – dającej możliwość aktualizacji zapisów Strategii.

Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opracowano przyjmując za podstawę wynik konsultacji i współpracy pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siemieniu z innymi podmiotami i instytucjami. Podczas procesu powstawania Strategii zamieszczoną ją na stronach Urzędu Gminy w Ojrzeniu (www.ojrzen.pl) w celu skonsultowania jej treści z mieszkańcami gminy Ojrzeń. Ze względu na rozpowszechnianie się wirusa COVID-19 zdecydowano przyjąć ww. formę konsultacji społecznych.

CHARAKTERYSTYKA GMINY OJRZEŃ

Informacje ogólne

Gmina Ojrzeń położona jest w północno – zachodniej części województwa mazowieckiego. Od północy sąsiaduje z gminą Ciechanów, od wschodu z gminą Sońsk, od zachodu z gminą Głinojeck- należącymi również do powiatu ciechanowskiego, od południa z gminami Nowe Miasto i Sochocin – obie te gminy wchodzi już w skład powiatu płońskiego.

Ogólna powierzchnia gminy wynosi 123 km². W skład gminy wchodzi 30 miejscowości podzielonych na 27 sołectw: Baraniec, Brodzięcín, Bronisławie, Dąbrowa, Gostomin, Grabówiec, Halinin, Kałki, Kicin, Kowanty Borowe, Kraszewo, Lipówiec, Luberadź, Luberadzyk, Łebki Wielkie, Młock, Młock – Kopacze, Nowa Wieś, Obrąb, Ojrzeń, Osada Wolna, Przyrowa, Radziwie, Rzeszotko, Skarzynek, Trzpioły, Wojtkowa Wieś, Wola Wodzyńska, Zielona i Żochy.

Przez teren gminy przepływa rzeka Łydynia, wpadająca do rzeki Wkry w sąsiedniej gminie. Czystość środowiska wodnego gminny powoduje, że na jej ternie licznie występują także bobry i wydry. Ukształtowanie powierzchni gminy powstało w wyniku oddziaływania lodowca i późniejszych zmian erozyjnych – teren jest równinny z obniżeniami w dolinie rzeki Łydyni.

Rysunek 1 Mapa powiatu ciechanowskiego
Źródło: <http://www.gminy.pl/powiaty/142.html>

Gmina leży w zasięgu oddziaływania miasta Ciechanowa. Związane jest to z funkcją ośrodka administracyjnego i gospodarczego, jaką pełni to miasto na obszarze powiatu. Odległość ośrodka gminnego od wspomnianego wyżej miasta to ok. 14 km.

Rysunek 2 Mapa Gminy Ojrzeń
Źródło: <http://www.ojrzen.pl/>

Gmina Ojrzeń leży w strefie klimatycznej umiarkowanej. Poziom lesistości wynosi ok. 20%. W lasach można spotkać jelenie, sarny, dziki, zające występujące zwłaszcza leśnych zagajnikach i na terenach podmokłych. Gmina Ojrzeń ma charakter rolniczy. Rolnictwo jest jednym z głównych źródeł utrzymania dla większości mieszkańców gminy. Uprawiane są tu zboża, kukurydza, ziemniaki, a hoduje bydło mleczne oraz trzodę chlewną. Gleby są zróżnicowane pod względem typów i przydatności rolniczej. Łącznie grunty orne stanowią niespełna 70% ogółu powierzchni gminy Ojrzeń. Z tego dobre i średnie jakościowo grunty orne zaliczane do III i IV klasy stanowią ok. 40 % całości gruntów ornych.

Liczba ludności zamieszkujących teren gminy na dzień 02 listopada 2020 roku wynosi 4.296 osób. W gminie Ojrzeń notuje się bezrobocie na poziomie ok. 7 % i jest to duży spadek w stosunku do 2014 roku (16%) kiedy tworzona była poprzednia Strategia. Wiąże się to, że licznymi programami skierowanymi do osób bezrobotnych oferujących podniesienie kwalifikacji i znalezienie pracy.

Na terenie Gminy Ojrzeń funkcjonuje jedna Gminna Biblioteka Publiczna oraz 3 Szkoły Podstawowej, Placówka Wsparcia Dziennego, Placówka Poczty Polskiej. W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej obsługę zapewniają mieszcząc się w Ojrzeniu: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „SANALEX”, gabinet stomatologiczny oraz apteka. W Ojrzeniu zlokalizowane są 3 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Ojrzeniu i w Kraszewie, które wpisane są do Krajowego Systemu Ratownictwa Drogowego oraz w Młocku.

Gospodarka

W 2020 roku w Gminie zarejestrowanych było 198 podmiotów gospodarczych oraz dwie spółdzielnie produkcyjne i jedna spółdzielnia mieszkaniowa. Przeważającym zajęciem ludności zamieszkującej gminę jest jednak rolnictwo – oparte i rozwijające się na bazie gospodarstw indywidualnych. W sumie zarejestrowanych jest ponad 1180 indywidualnych gospodarstw rolnych, które zajmują łącznie powierzchnie ok. 8.000 hektarów.

Infrastruktura drogowa

Odległość od linii kolejowej relacji Warszawa – Gdańsk 14 wynosi km – magistrała ta przechodzi przez miasto Ciechanów. Od miasta Płońsk, a tym samym drogi krajowej numer 7 km łączącej Warszawę z Gdańskiem, dzieli miejscowość gminną ok. 20km - tyleż samo, co od linii kolejowej relacji Nasielsk - Sierpc - Toruń. Zewnętrzne powiązania komunikacyjne gminy zapewnia droga krajowa, relacji Płońsk - Ciechanów, która stanowi oś komunikacyjną dla gminy, oraz droga krajowa, relacji Kutno - Płock - Ciechanów - Ostrów Mazowiecka. Komunikację z terenami sąsiednich gmin oraz główne powiązania wewnętrzne zapewnia i uzupełnia sieć dróg powiatowych i gminnych. W Ojrzeniu krzyżują się drogi powiatowe do miejscowości takich jak: Nasielsk, Pułtusk, Ościslówo i Małużyn. Ojrzeń jest ważnym lokalnym węzłem drogowym, a rozchodzące się drogi, łączą go z wszystkimi okolicznymi powiatami.

Infrastruktura mieszkaniowa i komunalna

Na terenie gminy Ojrzeń przytłaczająca większość zasobów mieszkaniowych znajduje się w rękach prywatnych posiadaczy - 1255 mieszkań. Przeważa zabudowa zagrodowa, powiązana z rolniczym charakterem gminy. Budownictwo jednorodzinne koncentruje się głównie

w Ojrzeniu, Kraszewie i Młocku. W zasobach komunalnych znajduje się tylko dwa mieszkania. Ponadto na terenie gminy działa jedna spółdzielnia mieszkaniowa, dysponująca jednak tylko dwoma blokami, o łącznej liczbie mieszkań - Sieć wodociągowa na koniec 2014 roku wynosiła niespełna 138 km i pokrywała zapotrzebowanie ok. 99% mieszkańców gminy Ojrzeń. Brak jest natomiast oczyszczalni ścieków wraz z kanalizacją oraz wysypiska śmieci.

Telekomunikacja

Infrastrukturę telekomunikacyjną w gminie Ojrzeń zapewnia Telekomunikacja Polska S. A. oraz operatorzy telefonii komórkowej (Orange i Plus). Gmina dysponuje dostępem do Internetu szerokopasmowego. W gminie został uruchomiony bezpłatny dostęp do Internetu w ramach projektu WIFI4EU realizowanego przez Komisję Europejską. Inicjatywa WiFi4EU wspiera bezpłatny dostęp do bezprzewodowego Internetu w przestrzeniach publicznych, takich jak parki, place, budynki publiczne, biblioteki, ośrodki zdrowia i muzea w gminach w całej Europie.

Energetyka i gazownictwo

Gmina zelektryfikowana jest w 100%. Zapotrzebowanie na gaz zaspakajane jest poprzez gaz butlowy. Na terenie gminy znajduje się duża linia przesyłowa gazu ziemnego.

Banki

Na terenie gminy prowadzą działalność gospodarczą dwa banki: Bank Spółdzielczy z Raciąża i Bank Spółdzielczy w Płońsku. Obydwa banki są bankami z grupy banków obsługujących sektor rolniczy. Placówki prowadzą kompleksową obsługę mieszkańców, zapewniając rachunki osobiste, kredyty konsumpcyjne i lokaty,

Dziedzictwo historyczne i kulturowe gminy Ojrzeń

Informacje na temat najstarszych dziejów terenów wchodzących obecnie w skład gminy Ojrzeń, są ograniczone ze względu na brak kompleksowego przebadania archeologicznego - gruntowniejsz został przebadany jedynie północno-wschodni kraniec gminy. W wyniku tych badań, stwierdzono, że na terenie obecnej gminy Ojrzeń tworzyła się pierwsza kultura już 2600 -1800 p. n. e. Z późniejszego okresu a więc ok. 1300 lat p. n. e, pochodzi, znajdujący się w Kraszewie kurhan.

Przez teren gminy już w X wieku przebiegały ważne szlaki handlowe - szlak zachodni przez Niechodzin, Kownaty i Młock, dalej Raciąż do Wielkopolski i szlak południowy przez Luberadź, Sochocin, Płońsk, Wyszogród i Łęczycę na Śląsk.

Jednak pierwsze wzmianki o miejscowościach z tego terenu pojawiają się w XIII wieku: Luberadź - 1239r., XIV: Zielona - 1351r., Ojrzeń - 1390r., Gostomin - 1399r., XV: Obrąb - 1411r., Lebki Wielkie - 1413r., Kraszewo, Zochy, Skarżynek, Młock - 1420r., Janusy, Kałki - 1430r., Kownaty Borowe - 1436r., Przyrowa - 1440r., Lipowiec - 1446r., Grabówiec - 1452r., Brodzięcín - 1465r., Wola Wodzyńska - 1485r. i Luberadzyk - 1474r.

W XV wieku została również ukształtowana sieć parafii obejmujących obecne tereny gminy Ojrzeń. Miejscowości leżące w obrębie gminy przynależą do następujących parafii: Kraszewo (gmina Ojrzeń), Małużyn (gmina Gliniojeck), Sochocin (gmina Sochocin), Łopacín (gmina Sońsk) i Ciechanów (gmina Ciechanów).

Gmina Ojrzeń, jako jednostka administracyjna powstała na przełomie lat 1825 - 1826. Tereny gminy były świadkiem wielu walk i doznały w trakcie nich wielu zniszczeń m.in. w czasie wojen szwedzkich, podczas kampanii napoleońskiej, powstania listopadowego, którego orędownikiem na tych terenach był hrabia Brunon Kicinski. Także podczas I wojny światowej, oraz wojny polsko-radzieckiej w 1920r. w miejscowościach: Ojrzeń, Bronisławie, Kałki, Młock, Kraszewo trwały zacięte walki Bitwy Warszawskiej.

W końcu XIX wieku do gminy zawitali pierwsi osadnicy niemieccy. Osiedliło się ok. 200 rodzin w miejscowościach: Rzeszoto, Trzpioły, Grabówiec, Obrąb, Przyroda, Wola Wodzyńska, Kicin. Założyli własne szkoły, zbory, cmentarze Opuścili teren gminy w 1947 roku. W czasie II wojny światowej swoimi działaniami niechlubnie wpisali się w historię gminy.

W kampanii wrześniowej brało udział około 40 mieszkańców gminy. Podczas okupacji prowadzona była działalność konspiracyjna. Działały tutaj Związek Walki Zbrojnej, AK,

Bataliony Chłopskie. Prowadzono również tajne nauczanie. Pomimo to nie uniknięto spustoszeń w dziedzinie oświaty i kultury.

Zabytki i pomniki przyrody

Z dawnego okresu w gminie Ojrzeń zachowało się sporo obiektów zabytkowych, z których tylko nieliczne wpisane są do rejestru zabytków. Są one stopniowo wypierane przez nowopowstającą zabudowę, lub też niszczonej nieużytkowane,

Jednym z najcenniejszych zabytków jest kościół parafialny w Kraszewie pod wezwaniem Świętej Trójcy i Świętego Zygmunta - drewniany z XVII w. wraz z dzwonnica także drewnianą również pochodząca z XVII w.

Trzy parki będące pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków:

- Podworski w Młocku z XIX wieku,
- Podworski w Zochach również z XIX wieku,
- Pałacowy w Luberadzu z przełomu XVIII i XIX wieku, oraz park podworski w Ojrzeniu z XIX wieku,
- Figurka przydrożna w Kalkach.

Parki te stanowią zabytki krajobrazowe. Są to zespoły cennej, wielogatunkowej roślinności drzewiastej. Wymagają stałej bezwzględnej ochrony konserwatorskiej oraz rewaloryzacji, ze względu na proces starzenia się drzewostanów oraz niszczycielską działalność człowieka. Elementami, które wzbogacają obszary chronione na terenie gminy są pomniki przyrody żywej - pojedyncze drzewa, grupy drzew i aleje.

Obszar chronionego krajobrazu

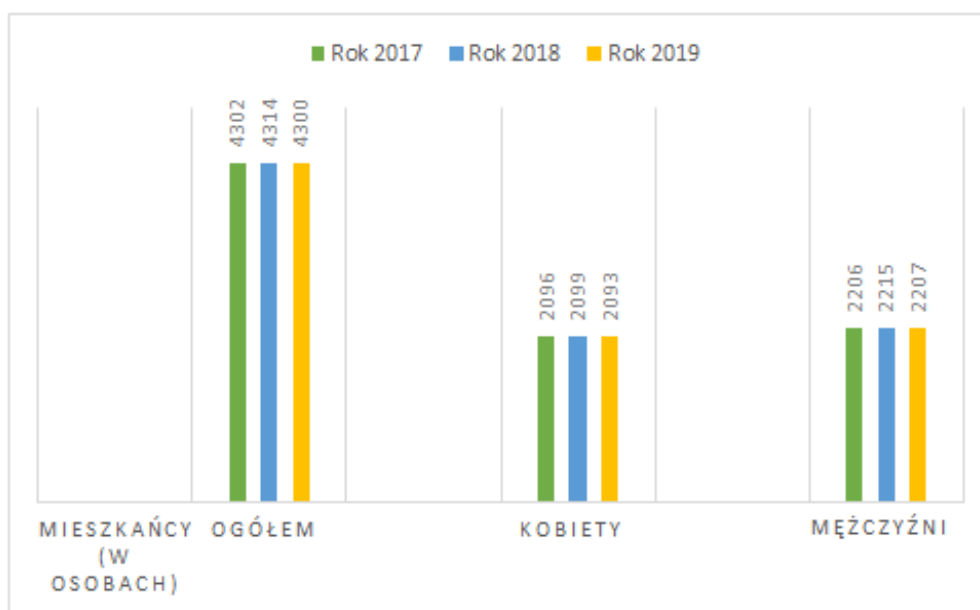
Na terenie gminy znajdują się obszary należące do obszarów chronionego krajobrazu. Podstawowym celem ich utworzenia jest ochrona wyróżniających się krajobrazowo ekosystemów.

Nadwkarzański obszar chronionego krajobrazu na terenie gminy Ojrzeń zajmuje 31,8%, ogólnej powierzchni gminy. Jest rozlokowany w zachodniej i południowej części gminy. W jego obrębie, konieczne jest utrzymanie i kształtowanie systemu naturalnych powiązań przyrodniczych, aktywnie obejmujących biologicznie ekosystemy łąkowe, bagienne, wodne i leśne, które mają zasadniczy wpływ na utrzymanie równowagi biologicznej w środowisku przyrodniczym.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Demografia

Według bieżących danych Urzędu Gminy w Ojrzeniu, na dzień 31 grudnia roku 2019 roku liczba ludności gminy Ojrzeń wynosiła 4.300 osób. Miejscowościami o największej liczbie mieszkańców były: Ojrzeń, Kraszewo oraz Młock i Żochy. Z kolei najmniej osób na terenie gminy zamieszkiwało wsie Baraniec, Radziwie i Trzpioty.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Ojrzeń z podziałem na płeć w latach 2017 - 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Ojrzeń

Tabela 1. Liczba mieszkańców w poszczególnych jednostkach administracyjnych Gminy Ojrzeń w latach 2017-2019

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców w 2017 roku	Liczba mieszkańców w 2018 roku	Liczba mieszkańców w 2019 roku
1	Baraniec	33	33	33
2	Brodzięcín	98	93	96
3	Bronisławie	138	134	122
4	Dąbrowa	175	189	188
5	Gostomin	168	175	178
6	Grabówiec	89	89	89
7	Halinin	47	43	46
8	Kałki	73	71	78
9	Kicin	117	121	124
10	Kowanty – Borowe	181	182	182
11	Kraszewo	378	382	380
12	Lipówiec	43	43	43
13	Luberadz	188	188	185
14	Luberadzyk	45	46	45
15	Łebki Wielkie	106	109	112
16	Młock	326	325	323
17	Młock – Kopacze	76	76	67
18	Nowa Wieś	170	169	168
19	Obrąb	149	147	145
20	Ojrzeń	717	720	718
21	Osada Wola	35	34	33
22	Przyrowa	113	113	113
23	Radziwie	38	38	37
24	Rzeszotko	60	57	67
25	Skarżynek	125	121	108
26	Trzpioły	33	34	36
27	Wojtkowa Wieś	142	140	143
28	Wola Wodzyńska	145	145	146
29	Zielona	51	56	53
30	Żochy	243	241	242
	Ogółem	4302	4314	4300

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Ojrzeń

Liczba ludności na terenie Gminy Ojrzeń ma tendencję malejącą, co wskazuje na wyludnienie się gminy. Stan ten spowodowany jest małą liczbą urodzeń oraz powolnym procesem starzenia się mieszkańców gminy. W gminie panuje przewaga mężczyzn z stosunku co do liczby kobiet.

Tabela 2. Struktura wieku mieszkańców w latach 2017 - 2020

Wyszczególnienie	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Mieszkańcy (w osobach)			
Ogółem	4302	4314	4300
Kobiety			
Ogółem	2096	2099	2093
Wiek 0-17	391	396	396
Wiek 18-60	1235	1234	1217
Wiek 61 i więcej	470	469	480
Mężczyźni			
Ogółem	2206	2215	2207
Wiek 0-17	446	439	445
Wiek 18-65	1539	1533	1509
Wiek 66 i więcej	221	243	253

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Ojrzeń

Jak łatwo można zauważyć największą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym, jest to około 63 % ogółu mieszkańców. Ponadto, na uwagę zasługuje fakt, że liczba osób w wieku powyżej 60 roku życia stale wzrasta. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym rośnie, co stanowi dowód na to, że społeczeństwo starzeje się. Proporcje liczby osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym są niekorzystne i utrzymywanie się tej tendencji może w przyszłości skutkować negatywnym wpływem na zdolności rozwojowe Gminy. Biorąc pod uwagę tendencje demograficzne warto podkreślić szczególnie trudną sytuację materialną osób starszych utrzymujących się z rent i emerytur. Wysokość świadczeń jest w dużym stopniu zbyt niska, aby w wystarczający sposób zaspokoić potrzeby osób starszych szczególnie w sytuacjach gdzie występują u nich problemy zdrowotne. Potrzeby osób w wieku poprodukcyjnym będą wzrastać wraz ze zmieniającą się strukturą demograficzną. Taką tendencję należy również wziąć pod uwagę przy planowaniu rozwoju gminy w sferze polityki społecznej odnoszącej się do osób starszych i niepełnosprawnych i rozwoju usług społecznych dla tej grupy.

Tabela 3. Liczba urodzeń i liczba zgonów mieszkańców Gminy Ojrzeń w latach 2017-2019

Liczba urodzeń			Liczba zgonów		
2017	2018	2019	2017	2018	2019
51	48	50	52	58	44

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Ojrzeń

W roku 2019 stosunek urodzeń do zgonów jest dodatni i wynosi +6. Oznacza to, że więcej było urodzeń niż zgonów. Jednakże w poprzednich latach stosunek ten był ujemny (w 2018 r. wynosił – 10, a w 2017 r. -1).

Tabela 4. Migracje wewnętrzne - napływ ludności na teren Gminy Ojrzeń

Rok	2017		2018		2019	
Płeć	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Wieś	21	14	31	29	29	22
Ogółem	35		60		51	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Ojrzeń

Tabela 5. Migracje wewnętrzne - odpływ ludności na terenie Gminy Ojrzeń

Rok	2017		2018		2019	
Płeć	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Wieś	27	32	23	13	40	28
Ogółem	59		36		68	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Ojrzeń

W 2019 roku saldo migracji w Gminie Ojrzeń było ujemne, gdyż więcej osób odpływa z gminy (68 osób) niż napływało (51 osób). Jednocześnie daje się zauważyć, iż saldo migracji w Gminie Ojrzeń ma różne tendencje, ponieważ w 2018 roku więcej osób napłynęło do gminy Ojrzeń niż odpłynęło. Odwrotnie było natomiast w poprzednim roku (więcej osób odpłynęło). Ta dynamika przyrostu mieszkańców jest niekorzystna, gdyż co roku wskazuje się na wysoki odpływ mieszkańców i jak na razie nie udaje się powstrzymać tego procesu.

Z danych statystycznych wynika, że liczba mieszkańców Gminy Ojrzeń w ciągu ostatnich lat wykazuje dość słabą dynamikę wzrostu. Liczba mieszkańców w porównaniu do roku 2014, kiedy była tworzona poprzednia Strategia wahała się w granicach 4,4 tys. osób ze stałym spadkiem. Na dzień tworzenia obecnej Strategii liczba mieszkańców wynosi 4.296 osób (dane na dzień 2.11.2020 r.), co jest znacznym i niepokojącym spadkiem.

Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instrumentem polityki społecznej państwa, mającym na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać. Zadania wynikające z pomocy społecznej na kierunkowane są przede wszystkim na wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W gminie Ojrzeń funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który prowadzi, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, działania mające na celu zabezpieczenie bytu socjalnego osobom najbardziej potrzebującym.

Jego działalność koncentruje się głównie na:

1. Rozoznaniu sytuacji socjalno-bytowej osób i rodzin wymagających pomocy.
2. Analizie i ocenie sytuacji życiowej osób bezrobotnych.
3. Określeniu potrzeb i ustaleniu planu zaspokajania występujących potrzeb w poszczególnych środowiskach.
4. Przyznawaniu i wypłacaniu określonych świadczeń.
5. Współpracy i koordynacji działań organizacji społecznych w zakresie zaspokajania potrzeb występujących w środowisku.
6. Udzielaniu pomocy w postaci pracy socjalnej i poradnictwa.

W ramach zadań ustawowych nałożonych na samorządy wynikających z pomocy społecznej należy wyróżnić zadania:

1. Zadania własne gminy:
  - a) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
  - b) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz w naturze;
  - c) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
  - d) podejmowanie innych działań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznanych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizowanie programów osłonowych.
2. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej:

- a) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
- b) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w NFZ;
- c) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- d) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
- e) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- f) realizowanie zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwoju specjalistycznego wsparcia.

Finansowanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeń zapewniają środki pochodzące z budżetu gminy i państwa.

Na terenie gminy brak jest fundacji wspierających działania o charakterze społecznym. Współpraca w tej dziedzinie prowadzona jest z organizacjami i instytucjami o statusie centralnym jak: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Ciechanowie, Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie, Polski Czerwony Krzyż Oddział w Ciechanowie, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział w Ciechanowie, Caritas Polska, Bank Żywności.

Pomoc społeczna udzielana jest w formie świadczeń niepieniężnych i w formie świadczeń pieniężnych dostosowanych do indywidualnych potrzeb osób wymagających pomocy, w tym też przyznawane są dodatki mieszkaniowe.

Tabela 6. Środki finansowe na pomoc społeczną w Gminie Ojrzeń w latach 2017-2019

Środki finansowe na pomoc społeczną			
Rok	Ogółem	Zadania wł.	Zadania zlec.
2017	6.073.986,85	562.573,95 zł	5.511.412,90 zł
2018	6.506.042,92	859.683,24 zł	5.646.359,68 zł
2019	7.537.366,44	839.734,75 zł	6.697.631,69 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Ojrzeń

Z danych zawartych w powyższej tabeli, można zauważyć, że środki finansowe przeznaczone na pomoc społeczną w omawianych latach kształtują się na podobnym poziomie. Wydatki gminy na zadania własne utrzymały się również na dotychczasowym poziomie. Wydatki na świadczenia z Pomocy Społecznej w formie zasiłków celowych maleją z uwagi na wsparcie rodzin z dziećmi rządowym programem „Świadczenia 500+”.

Klienci pomocy społecznej to przede wszystkim osoby o niskich dochodach, bezrobotni, niepełnosprawni, przewlekle chorzy, osoby niezaradne życiowo, osoby z problemem alkoholowym, osoby opuszczające zakład karny, bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, osoby samotne. Dominującą grupę świadczeniobiorców stanowią osoby bezrobotne, niepełnosprawne i przewlekle chore.

W zakresie pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym, które wymagają pomocy osób drugich a są jej pozbawieni, ośrodek zapewnia pomoc w postaci usług opiekuńczych w domu a także pomaga w skompletowaniu dokumentacji w celu umieszczenia osoby w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznym. Osobom starszym, wymagającym całodobowej opieki Ośrodek organizuje pomoc instytucjonalną kierując ich do Domów Pomocy Społecznej na terenie powiatu lub województwa, ponieważ na terenie gminy Ojrzeń nie funkcjonują Domy Pomocy Społecznej.

Pomoc osobom z problemem alkoholowym prowadzi Ośrodek oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działająca przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Ojrzeniu. Opiekę i wychowanie zapewniają placówki oświatowe na terenie gminy.

Aktywizacją i pomocą osobom bezrobotnym zajmuje się Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie.

Powody przyznania pomocy społecznej wynikające z problemów występujących na terenie Gminy Ojrzeń: Codziennemu życiu mieszkańców gminy towarzyszą liczne problemy, które swoim zasięgiem obejmują coraz większą grupę ludzi i coraz młodsze pokolenie.

Artykuł 7 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku określa przyczyny, z powodu których osoba lub rodzina może otrzymać świadczenia z pomocy społecznej. Są to m. in.: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, trudności

w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Tabela 7. Powody przyznania pomocy społecznej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ojrzeniu w latach 2017-2019

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin					
	Rok 2017	% do ogólnej liczby korzystających z pomocy ¹	Rok 2018	% do ogólnej liczby korzystających z pomocy ¹	Rok 2019	% do ogólnej liczby korzystających z pomocy ¹
Ubóstwo	36	12,2%	26	8,25%	38	19,29%
Bezrobocie	65	22,03%	53	16,82%	39	20,41%
Niepelnosprawność	42	14,38%	51	16,19%	31	16,23%
Długotrwała lub ciężka choroba	96	132,54%	134	42,54%	60	31,41%
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	70	23,73%	78	24,76%	45	23,56%
Alkoholizm	8	2,71%	7	2,22%	6	3,14%
Trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	0,68%	1	0,32%	1	0,52%
Zdarzenie losowe	2	0,68%	10	3,17%	2	1,05%
Liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej²	130	44,07%	172	54,605	75	39,275

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeniu

Uwzględniając podane powyżej przyczyny udzielania pomocy społecznej osobom i rodzinom przez GOPS w Ojrzeniu, w 2019r. najczęstszym powodem uzyskania pomocy było: długotrwała lub ciężka choroba – 31,41% oraz bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych – 23,56%. W dalszej kolejności można wymienić: bezrobocie 20,41 %,

¹ korzystający z pomocy społecznej mogą być objęci różnymi dysfunkcjami, dlatego też suma nie równa się 100%

² jest to rzeczywista liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej

natomiast ubóstwo stanowi 19,29% i niepełnosprawność – stanowi 16,23%, Najniższy odsetek stanowiły: alkoholizm -3,14%, trudności w przystosowaniu po opuszczeniu zakładu karnego - 0,25 % oraz zdarzenie losowe 1,05%. W wielu przypadkach u korzystających z pomocy osób i rodzin występuje równocześnie kilka dysfunkcji. W 2019r. z przedstawionych powyżej danych posiadanych przez GOPS wynika, że długotrwała choroba oraz długotrwała lub ciężka choroba i bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych to główne czynniki decydujące o zasadności przyznania pomocy społecznej. Powyższe problemy występują łącznie wraz z innymi czynnikami przedstawionymi powyżej w tabeli. Określona w ustawie pomoc jest realizowana w następujących formach: pomoc pieniężna, pomoc rzeczowa oraz usługi. Ze względu na źródło finansowania przyznawana pomoc pieniężna jest przyznawana w ramach zadań własnych gminy oraz zadań zleconych.

Tabela 8. Formy udzielonej pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Ojrzeńcu w latach 2017-2019

Formy pomocy	Rok	Liczba osób którym przyznano decyzję świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinnie
Zasilek stały – zadanie zlecone	2017	20	190	100.954,00	20	25
	2018	20	202	112.496,00	20	25
	2019	20	206	120.588,00	20	25
w tym dla: osób samotnie gospodarującej	2017	17	162	92.289,00	17	17
	2018	17	173	104.339,00	17	17
	2019	17	184	113.913,00	17	17
pozostającej w rodzynie	2017	3	28	8.665,00	3	8
	2018	3	29	8.175,00	3	8
	2019	3	22	6.675,00	3	8
Zasilki okresowe ogółem	2017	7	7	2.999,00	7	20
	2018	5	11	2.751,00	5	9
	2019	3	18	6.675,00	3	8
w tym przyznane z powodu: bezrobocia	2017	7	7	2.999,00	7	20
	2018	4	8	1.733,00	4	8
	2019	1	1	350,00	1	1
długotrwałej choroby	2017	0	0	0	0	0
	2018	1	3	1.018,00	1	1
	2019	0	0	0	0	0
niepełnosprawności	2017	0	0	0	0	0
	2018	0	0	0	0	0
	2019	2	17	5.959,00	2	2
innego powodu	2017	0	0	0	0	0
	2018	0	0	0	0	0
	2019	0	0	0	0	0
Schronienie	2017	3	699	14.054,00	3	3
	2018	4	1.193	34.488,00	4	4

	2019	8	1.351	39.855,00	8	8
Posilek	2017	167	21.553	54.561,00	89	380
	2018	141	18.204	46.738,00	74	308
	2019	112	14.127	36.982,00	62	263
w tym dla dzieci	2017	163	20.279	47.743,00	85	376
	2018	139	17.804	42.058,00	72	306
	2019	110	13.705	31.983,00	60	261
Ubranie	2017	0	0	0	0	0
	2018	0	0	0	0	0
	2019	0	0	0	0	0
Usługi opiekuńcze ogółem	2017	0	0	0	0	0
	2018	0	0	0	0	0
	2019	0	0	0	0	0
w tym specjalistyczne	2017	0	0	0	0	0
	2018	0	0	0	0	0
	2019	0	0	0	0	0
Zasilki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	2017	2	2	650,00	2	6
	2018	10	11	7.935,00	10	30
	2019	2	3	4.350,00	2	6
Sprawowanie pogrzebu	2017	0	0	0	0	0
	2018	0	0	0	0	0
	2019	1	1	2.900,00	1	2
Inne zasilki celowe i w naturze ogółem	2017	120	120	14.671,00	120	247
	2018	157	198	23.263,00	157	323
	2019	61	61	14.643,00	61	83
w tym zasilki specjalne celowe	2017	75	92	7.865,00	75	131
	2018	118	159	15.398,00	118	210
	2019	35	44	6.316,00	35	52
Odpłatność gminy za domy pomocy społecznej	2017	0	0	0	0	0
	2018	1	2	3.618,00	1	1
	2019	1	5	13.290,00	1	1
Praca socjalna	2017	0	0	0	214	585
	2018	0	0	0	236	572
	2019	0	0	0	169	428

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeńcu

Jak wynika z przedstawionych danych w 2019r. GOPS w Ojrzeńcu wydatkował 239.283,00 zł, Pomocą finansową zostało objętych 158 rodzin tj. 396 osób w rodzinach.

Tabela 9. Rzeczywista liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2017-2019

Formy pomocy	Rok	Liczba osób którym przyznano decyzję świadczenia	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Świadczenie przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych ogółem (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródła finansowania)	2017	295	192	541
	2018	315	221	554
	2019	191	137	368
W tym: świadczenia pieniężne	2017	131	130	264
	2018	173	172	357
	2019	76	75	109
świadczenia niepieniężne	2017	167	89	380
	2018	145	78	312
	2019	121	71	273
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	2017	295	192	541
	2018	315	221	554
	2019	191	137	368
Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej ogółem	2017	214	214	585
	2018	236	236	572
	2019	169	169	428
w tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej	2017	31	31	73
	2018	30	30	46
	2019	38	38	70

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeniu

Rodziny dominujące pod względem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. W 2019r. GOPS w Ojrzeniu objął pomocą 443 rodzin z terenu gminy. Dominującymi problemami społecznymi występującymi pośród mieszkańców gminy są:

- niepełnosprawność oraz długotrwała choroba - pogarszający się stan zdrowia społeczeństwa powoduje pogorszenie się sytuacji materialnej rodzin, trudności związane z zakupem leków i leczeniem, a także w zapewnieniu opieki i pielęgnacji;
- problemy materialne rodzin i osób, tj. brak środków na utrzymanie lub uzyskiwanie dochodów zaspokajających minimum bytowe, wynikające m.in. z braku możliwości zarobkowania oraz uzależnienie od pomocy społecznej;
- uzależnienia - zachwianie systemu wartości rodzinnych i moralnych, rozpad życia rodzinnego, błędy wychowawcze, negatywny wpływ środowiska;

- rodziny wielodzietne - niezaradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz trudna sytuacja materialna i zawodowa rodziców powoduje niedostateczne zaspokojenie podstawowych potrzeb dziecka;
- rodziny niepełne - wzrastająca liczba rozwodów, separacji, związki nieformalne, powodują, że samotny rodzic nie jest w stanie w pełni zaspokoić niezbędnych potrzeb rodziny.

Tabela 10. Typy rodzin objętych pomocą w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Rodziny ogółem	223	251	175	614	600	438
O liczbie osób:						
1	84	111	79	84	111	79
2	31	49	26	62	98	52
3	30	25	16	90	75	48
4	37	32	24	148	128	96
5	28	26	24	140	130	120
6 i więcej	13	8	6	90	58	43
W tym rodziny z dziećmi ogółem	117	108	81	483	424	329
O liczbie dzieci:						
1	32	33	23	86	81	58
2	42	41	25	159	156	97
3	32	25	26	160	124	126
4	4	2	2	24	11	11
5	3	4	3	20	27	20
6 i więcej	4	3	2	34	25	17
Rodziny niepełne ogółem	23	32	20	63	86	59
O liczbie dzieci:						
1	11	19	10	22	39	20
2	9	9	4	27	27	12
3	2	2	4	8	9	16
4 i więcej	1	2	2	6	11	11
Rodziny emerytów i rencistów ogółem	67	116	58	94	158	74
O liczbie osób						
1	48	84	45	48	82	45
2	14	28	11	28	56	22
3	3	4	1	9	12	3
4 i więcej	2	2	1	9	8	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeńcu

Z powyższych danych wynika, że wzrosła i nadal utrzymuje się wysoka liczba rodzin korzystających pomocy finansowej tutejszego Ośrodka emerytów i rencistów. Problem ubóstwa i przedstawienie tego zjawiska wydaje się szczególnie trudne, ponieważ w ustawie o pomocy społecznej nie uregulowano jednoznacznie na jakiej podstawie określić to zjawisko w rodzinie.

Stanowiska w tej sprawie są rozbieżne z uwagi na subiektywne odczucia dotyczące tego problemu przez klientów pomocy społecznej oraz pracowników socjalnych. Nie zawsze nie przekroczenie kryterium dochodowego rodziny wskazuje na jej ubóstwo. Jednak ze statystycznego punktu widzenia rozwiązanie takie było by najwłaściwsze, ponieważ określałoby ilość rodzin, których dochody nie przekraczają pewnego progu dochodowego określonego ustawą i byłyby wszystkie rodziny korzystające z pomocy społecznej oprócz rodzin korzystających ze specjalnych form udzielania pomocy społecznej. Drugim rozwiązaniem może być kwalifikowanie zjawiska ubóstwa w rodzinach przez pracownika socjalnego co było by najwłaściwszym sposobem określania go dla celów pomocy społecznej. Należy przy tym zauważyć, że pewne rodziny, będąc według pracownika socjalnego w stanie ubóstwa, nie są w stanie takiego faktu potwierdzić, gdyż ich zdaniem radzą sobie i jest im dobrze. Równocześnie występują i takie rodziny, które nie wykazując własnych dochodów potwierdzają własny stan ubóstwa, w którym tak naprawdę się nie znajdują.

Ubóstwo jest traktowane jako jedna z głównych przyczyn ubiegania się przez osoby i rodziny do udzielania pomocy społecznej. Wśród przyczyn wywołujących to zjawisko wymienić trzeba bezrobocie pełne lub częściowe, „szara strefa”, „praca na czarno”, nieadekwatność wysokości płac w stosunku do wykonywanej pracy, szybkość zmian następujących w strukturze gospodarczej przekraczająca zdolności adaptacyjne pracowników do nowych zawodów, niepełnosprawność, rozpad tradycyjnej rodziny, a także różne formy dyskryminacji na rynku pracy.

Szeroka definicja określa ubóstwo jako złożone zjawisko społeczne, powodowane czynnikami społecznoekonomicznymi, a zwłaszcza problemem bezrobocia, liczbą rodzin wielodzietnych i niepełnych, wskaźnikiem rodzin żyjących z osobą niepełnosprawną lub długotrwale chorą oraz bezdomności. Niskie dochody lub brak środków finansowych niezbędnych do zaspokojenia podstawowych potrzeb bytowych osób i rodzin warunkują korzystanie z pomocy społecznej.

Wspieranie rodzin

Uregulowania prawne dotyczące wspierania rodziny i pieczy zastępczej zostały wyłączone z ustawy o pomocy społecznej i zawarte w nowej ustawie o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej. Ustawa ta określa w jednym akcie prawnym zarówno zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej, jak i zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej, traktując je jako dopełniające się i wzajemnie powiązane.

W myśl tych zasad nową formą wsparcia dla rodzin z trudnościami wychowawczymi jest asystent rodziny, który zatrudniony jest na terenie Gminy Ojrzeń. Asystentura rodziny polega głównie na towarzyszeniu rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu odpowiednich rozwiązań dotyczących trudnej sytuacji życiowej. Asystent przez pewien czas wspiera rodzinę, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci. W trakcie wspólnych działań z członkami rodziny pracuje na mocnych stronach poszczególnych członków środowiska rodzinnego. Asystent rodziny doradza, pomaga w organizacji, pokazuje, informuje, wyjaśnia, wspiera, a także chroni. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, poprawne prowadzenie gospodarstwa domowego, radzenie sobie z sytuacjami dnia codziennego. Efektem tej pracy powinno być uzyskanie samodzielności, kontroli nad własnym życiem, która pozwala tak wypełniać rolę rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci. Zamierzenia te są możliwe do osiągnięcia w momencie aktywnej współpracy rodziny z asystentem, a także współpracy asystenta z innymi pracownikami różnych instytucji pracującymi z rodziną.

Tabela 11. Ilość rodzin objętych pracą asystenta rodziny na przełomie lat 2017-2019

	2017	2018	2019
Ilość rodzin objętych pracą asystenta rodziny	7	6	8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeńiu

Podjmując pracę z rodziną główny akcent został nałożony na profilaktykę, czyli wsparcie udzielane rodzinie naturalnej dziecka przed wystąpieniem sytuacji kryzysowej.

Odnutowano takie problemy jak:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych względem dzieci,

- alkoholizm jednego z rodziców,
- trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- nieumiejętność gospodarowania środkami finansowymi rodziny,
- trudności w utrzymywaniu zasad higieny, bezrobocie i ubóstwo.

W poszczególnych rodzinach objętych pracą asystenta rodziny, problemy z jakimi boryka się rodzina zagrożona, wielokrotnie się na siebie nakładają. W każdej z nich problemy występują na kilku płaszczyznach.

Tabela 12. Główne problemy społeczne w rodzinach współpracujących z asystentem rodziny

Liczba rodzin zagrożonych problemem / rok	Bezrobocie	Alkoholizm	Przemoc	Ubóstwo	Niepelnosprawność
2017	4	5	1	2	2 (niepełnosprawność umysłowa)
2018	3	4	0	2	2 (niepełnosprawność umysłowa)
2019	4	5	1	0	2 (niepełnosprawność umysłowa)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeńcu

W skład rodzin, z którymi pracuje asystent rodziny wchodzi rodziny pełnie i niepełne. Zdecydowana większość tych rodzin jest rodziną wielodzietną. Wiek rodziców jest dość zróżnicowany.

Tabela 13. Wiek rodziców objętych pomocą asystenta rodziny

Rok		18-30 lat	31-50 lat	Powyżej 50 r. ż
2017	Matka	0	6	1
	Ojciec	0	2	5
2018	Matka	0	6	0
	Ojciec	0	2	4
2019	Matka	0	7	1
	Ojciec	0	3	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeńiu

W 2019 roku wsparciem objęto 16 dzieci w rodzinach korzystających ze wsparcia w postaci asystenta rodziny. Poniższa tabela przedstawia ilość dzieci w poszczególnych przedziałach wiekowych.

Tabela 14. Ilość dzieci objętych pomocą asystenta rodziny w poszczególnych przedziałach wiekowych

Lata	0-3 lat Pozostaje w domu pod opieką	3-6 lat Wiek przedszkolny	6-16 lat Szkoła podstawowa	16-19 dzieci realizujące obowiązek szkolny
2017	0	1	10	6
2018	0	0	10	5
2019	1	0	10	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeńiu

Podjęmowane działania ukierunkowane są na wsparcie rodziny naturalnej oraz takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę. Mając na uwadze więzi emocjonalne dziecka z rodziną, w przypadkach zagrożenia umieszczeniem dziecka w rodzinie zastępczej bądź placówce opiekuńczo- wychowawczej, niezbędne jest motywowanie rodziców do zmiany oraz tworzenie odpowiednich warunków do prawidłowego rozwoju dziecka, dając tym samym szansę na prawidłowy rozwój w środowisku naturalnym. Asystent rodziny pomaga zrealizować

to, co rodzina chce oraz to, czego wymagają inne służby społeczne. Pomaga jedynie w tym, co jest możliwe do osiągnięcia.

Rodzinna piecza zastępcza

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców naturalnych. Piecza zastępcza zapewnia:

1. realizację planu pracy z rodziną lub gdy jest to niemożliwe - dążenie do przysposobienia dziecka;
2. przygotowanie dziecka do:
  - a) godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
  - b) pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
  - c) nawiązywania do podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;
  - d) zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem
  - e) potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Pieczka zastępcza sprawowana jest w formie rodzinnej oraz instytucjonalnej. Dzieci częściowo lub całkowicie pozbawione opieki rodzicielskiej umieszczane są w rodzinnej pieczy zastępczej, tj. w rodzinach zastępczych lub rodzinnych domach dziecka.

Od 1 stycznia 2012 roku, zgodnie z art. 39 ust. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1. Rodzina zastępcza:
  - a) spokrewniona (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępni lub rodzeństwem dziecka);
  - b) niezawodowa (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępni lub rodzeństwem dziecka);
  - c) zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna.

2. Rodzinny dom dziecka

3. Rodziny pomocowe (sprawują opiekę nad dzieckiem w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą).

Rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie.

Organem zajmującym się koordynowaniem rodzinnej pieczy zastępczej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Gmina Ojrzeń podlega pod PCPR który swoją siedzibę ma na ul. 17 - stycznia 7 w Ciechanowie. Do zadań tej jednostki należy również powoływanie i rozwiązywanie rodzin zastępczych.

Aktualnie na terenie Gminy Ojrzeń jest jedna rodzina zastępcza.

Tabela 15. Rodziny zastępcze i dzieci w nich przebywające

Rodzaj rodziny zastępczej	2017		2018		2019	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Spokrewniona	2	3	2	3	1	1
Niezawodowa	0	0	0	0	0	0
Rodziny zawodowe ogółem, w tym:	0	0	0	0	0	0
zawodowa	0	0	0	0	0	0
zawodowa specjalistyczna	0	0	0	0	0	0
zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	0	0	0	0	0	0
Rodzinne domy dziecka	0	0	0	0	0	0
Ogółem	2	3	2	3	1	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeniu

Rodziny zastępczej udziela się świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka. Od 01 stycznia r. wysokość pomocy uzależniona jest od typu rodziny zastępczej. W przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej

świadczenie wypłacane jest w wysokości nie niższej niż 660,00 zł, natomiast w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka świadczenie wynosi 1.000,00 zł miesięcznie. Ponadto zawodowe rodziny zastępcze oraz specjalistyczne otrzymują dodatkowo miesięcznie wynagrodzenie w wysokości 2.000,00 zł, natomiast zawodowe zastępcze pełniące funkcje pogotowia rodzinnego 2.600,00 zł.

Świadczenia Rodzinne

Ustawa z 2003r. o świadczeniach rodzinnych, wzorem anglosaskim, przekształciła zasiłki (przy zachowaniu tylko nazwy) w świadczenia zaopatrzeniowe pomocy społecznej przysługujące tylko rodzinom o najniższym dochodzie, to jest poniżej wysokości określonej zwykle jako granica ubóstwa i przekazała ich przyznawanie i wypłacanie gminom (ośrodki pomocy społecznej) jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej. Świadczenia rodzinne są finansowane z dotacji budżetu państwa w formie dotacji dla gminy wraz ze zwiększeniem w wysokości 3 % na pokrycie kosztów tej działalności. Świadczenia te przysługują pod warunkiem zamieszkiwania na terytorium Polski co najmniej od roku oraz przez okres zasiłkowy obywatelom polskim i obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej. Zadania, jakie wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w zakresie świadczeń rodzinnych, to: przyznawanie i wypłata zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków rodzinnych oraz przyznawanie i wypłata świadczeń opiekuńczych, a także sporządzanie sprawozdań w terminach zgodnych z zaleceniami jednostek nadrzędnych.

Świadczenia rodzinne są obligatoryjnymi świadczeniami udzielanymi na roczne okresy zasiłkowe na podstawie wniosku osoby zainteresowanej. Okres zasiłkowy trwa od 1 listopada do 30 października następnego roku kalendarzowego. Katalog świadczeń rodzinnych jest szeroki, a prawo do poszczególnych świadczeń uzależnione jest od spełnienia przez osobę ubiegającą się i jej rodzinę określonych w ustawie warunków. Jest to system bezzwrotnych świadczeń pieniężnych finansowanych ze środków budżetu państwa, przeznaczonych dla rodzin o niskich dochodach. Istotą systemu jest więc wspieranie niezamożnych rodzin z dziećmi na utrzymaniu w sprawowaniu ich funkcji ekonomicznych, wychowawczych i opiekuńczych.

Zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674,00 zł. W przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje,

jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764,00 zł.

Do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki z tytułu:

1. urodzenia dziecka,
2. opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
3. samotnego wychowywania dziecka,
4. wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
5. kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
6. rozpoczęcia roku szkolnego,
7. podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

1. niepełnosprawnemu dziecku;
2. osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
3. osobie, która ukończyła 75 lat.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje także osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia.

Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością opieki nad dzieckiem przysługuje matce lub ojcu dziecka albo opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli nie podejmuje lub rezygnuje z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Świadczenie pielęgnacyjne w 2019 r. wynosiło:

1.583,00 zł miesięcznie, od 01.01.2020 r. wynosi 1830,00 zł. Świadczenie przyznawane jest osobom, które rezygnują bądź nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zawodowej, by opiekować się niepełnosprawnym członkiem rodziny, wymagającym szczególnej opieki (dotyczy głównie rodziców).

jest osobom przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 764,00 zł.

Z tytułu urodzenia żywego dziecka przyznaje się jednorazową zapomogę w wysokości 1000,00 zł na jedno dziecko. Zapomoga przysługuje ojcu lub matce albo opiekunowi prawnemu jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1.922,00 zł. Wniosek o wypłatę zapomogi składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje rodzicom, którzy nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego. Nowe świadczenie przyznawane jest niezależnie od dochodu rodziny i będzie można je pobierać przez rok (52 tygodnie) w przypadku urodzenia bądź przyjęcia na wychowanie jednego dziecka, przez 65 tygodni w przypadku dwójki dzieci, 67 tygodni - trójki, 69 tygodni - czwórki, a przy piątce i więcej - 71 tygodni.

Z nowego świadczenia będą mogli skorzystać:

- a) studenci,
- b) osoby bezrobotne (niezależnie czy są zarejestrowane w Urzędzie Pracy czy nie),
- c) osoby pracujące na umowach cywilno-prawnych.

O przyznanie świadczenia będą mogły również ubiegać się osoby zatrudnione lub prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą jeżeli nie będą pobierały zasiłku macierzyńskiego. Świadczenie będzie wynosiło 1 000,00 zł miesięcznie.

Specjalny zasiłek opiekuńczy i zasiłek dla opiekuna

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli:

- a) nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub
- b) rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej
- c) w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze

wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Specjalny zasiłek opiekuńczy funkcjonuje od 1 stycznia 2013 r. Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje, jeżeli łączny dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty kryterium dochodowego wynoszącego 764,00 zł netto (na podstawie dochodów z roku poprzedzającego okres zasiłkowy z uwzględnieniem utraty i uzyskania dochodu). Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje w kwocie 520,00zł miesięcznie- do dnia 31.10.2018r., natomiast od dnia 01.11.2018r w kwocie 620,00 zł miesięcznie. Specjalny zasiłek opiekuńczy przyznaje się na okres zasiłkowy, który trwa od listopada do października następnego roku.

Tabela 16. Świadczenia rodzinne z dodatkami wypłacone w latach 2017-2019

Lp	Wyszczególnienie	Kwota świadczeń wydatki w zł			Liczba świadczeń		
		2017 r.	2018 r.	2019 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
1	Zasiłki rodzinne	635.567,00	592.876,00	545.302,00	5.459	5.122	4.763
2	Dodatki do zasiłków rodzinnych w tym z tytułu:	280.378,00	237.736,00	239.135,00	2.527	2.486	2.571
2.1	- urodzenia dziecka	28.000,00	15.000,00	21.000,00	28	15	21
2.2	- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	31.468,00	18.000,00	13.618,00	82	45	36
2.3	- samotnie wychowania dziecka	36.384,00	31.364,00	37.828,00	189	163	196
2.4	- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	20.970,00	20.891,00	18.177,00	197	196	177
2.5	- rozpoczęcia roku szkolnego	32.528,00	30.881,00	29.625,00	447	564	600
2.6	- podjęcie przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	49.259,00	44.460,00	51.555,00	720	668	786

2.7	- wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej	81.770,00	77.140,00	67.332,00	864	835	755
3	Zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego	915.945,00	830.612,00	784.437,00	7.986	7.608	7.334
4	Zasiłek pielęgnacyjny	126.531,00	132.001,00	160.893,00	827	834	853
5	Świadczenie pielęgnacyjne	184.186,00	296.002,00	498.379,00	131	201	316
6	Specjalny zasiłek opiekuńczy	42.198,00	26.412,00	0	82	52	0
7	Świadczenie opiekuńcze (wiersz 4+wiersz 5+wiersz 6)	352.915,00	454.415,00	659.272,00	1.040	1.087	1.169
8	Razem (wiersz 3+wiersz 7)	1.286.860,00	1.285.027,00	1.443.709,00	9.026	8.695	8.503
9	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	42.000,00	30.000,00	35.000,00	42	30	35
10	Świadczenie rodzicielskie	102.445,00	165.091,00	141.297,00	112	177	162
11	Razem (wiersz 8 +wiersz 9+ wiersz 10)	1.413.305,00	1.480.118,00	1.620.006	9.180	8.902	8.700

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeniu

Świadczenie wychowawcze „500 +”

Świadczenie wychowawcze zostało wprowadzone ustawą z dnia 11.02.2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Świadczenie wychowawcze przysługuje matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka.. Świadczenie wychowawcze przysługuje osobom, do dnia ukończenia przez dziecko 18. roku życia. Przysługuje na pierwsze dziecko, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 800,00 zł, natomiast jeżeli członkiem rodziny jest dziecko niepełnosprawne, świadczenie wychowawcze przysługuje na pierwsze dziecko jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1.200,00 zł.

Świadczenie wychowawcze przysługuje:

1. obywatelom polskim i cudzoziemcom,

2. matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka na wniosek złożony w Ośrodku właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenie wychowawcze,
3. do dnia ukończenia przez dziecko 18. roku życia,
4. bez względu na dochody w wysokości 500 zł miesięcznie na drugie i kolejne dziecko,
5. na pierwsze dziecko w wysokości 500 zł miesięcznie, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 800,00 zł. , a jeśli członkiem rodziny jest dziecko niepełnosprawne – jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1 200,00 zł.
6. kwota świadczenia wychowawczego przysługuje za niepełny miesiąc w przypadku: - urodzenia dziecka, -ukończenia przez dziecko 18. roku życia lub -gdy dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obydwójga rodziców rozwiedzionych, żyjących w separacji lub żyjących w rozłączeniu, Okres zasiłkowy dla świadczenia wychowawczego trwa od dnia 1 października do dnia 30 września roku następnego. Wnioski w sprawie ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego na kolejny okres są przyjmowane od dnia 1 sierpnia danego roku, a w przypadku wniosków składanych drogą elektroniczną – od dnia 1 lipca danego roku.

Tabela 17. Świadczenie wychowawcze wypłacane w latach 2017-2019

Lp	Wyszczególnienie	Kwota świadczeń wydatki w zł			Liczba świadczeń		
		2017 r.	2018 r.	2019 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
1	Świadczenie wychowawcze przekazane w formie pieniężnej	3.530.570,00	3.323.664,00	4.080.500,00	7.077	6.651	8.193
2	Świadczenie wychowawcze przekazane w formie rzeczowej lub w formie opłacenia usług	0	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeńcu

Tabela 18. Świadczenie wychowawcze – Program Rodzina 500+ przyznane w gminie w latach 2017-2019

	2017	2018	2019	
			Do 30.06	Od 01.07
Liczba świadczeń wychowawczych należnych	7.077	6.651	8.193	
w tym na pierwsze dziecko	3.396	2.832	1.376	-
Liczba świadczeń wychowawczych należnych	0	0	0	0
w tym na pierwsze dziecko	0	0	0	0
Liczba rodzin mających ustalone prawo do świadczenia	345	338	340	495
Wartość (w zł) wypłaconych świadczeń wychowawczych (w sumie)	3.530.570,00	3.323.664	4.080.500,00	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeńcu

Świadczenie „Dobry Start”

Jest to świadczenie pieniężne - 300 zł wsparcia wypłacanego raz w roku wszystkim uczniom. Rodziny otrzymają świadczenie bez względu na dochód. Program obejmuje dzieci wychowujące się zarówno w rodzinach, jak i te przebywające w pieczy zastępczej.

Świadczenie dobry start przysługuje raz w roku na rozpoczynające rok szkolny dzieci do ukończenia przez nie 20. roku życia. Dzieci niepełnosprawne uczące się w szkole otrzymają je do ukończenia przez nie 24. roku życia.

Tabela 19. Świadczenie „Dobry Start” wypłacane w latach 2018-2019

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota świadczeń wydatki w zł		Liczba świadczeń	
		2018 r.	2019 r.	2018 r.	2019 r.
1	Świadczenie „Dobry start” przekazane w formie pieniężnej	167.100,00	171.900,00	5557	573
2	Świadczenie „Dobry start” przekazane w formie rzeczowej lub w formie opłacenia usług	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeńiu

Stypendium szkolne i zasiłek szkolny- pomoc materialna dla uczniów.

Pomoc materialna o charakterze socjalnym może być udzielona jako:

- stypendium szkolne,
- zasiłek szkolny.

Stypendium szkolne jest to pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie gminy Ojrzeń. Uprawnieni do ubiegania się o stypendium szkolne są uczniowie, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialnej, wynikających z niskich dochodów na osobę rodzinie, w szczególności gdy w rodzinie tej występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka, długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna.

Uprawnionymi do ubiegania się o otrzymanie zasiłku szkolnego są uczniowie znajdujący się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego.

Tabela 20. Stypendia i zasiłki szkolne wypłacone przez GOPS Ojrzeń w latach 2017 -2019

	Rok szkolny 2017/2018	Rok szkolny 2018/2019
Stypendia szkolne w zł	<i>21.312,00 zł</i>	<i>21.594,00 zł</i>
Zasiłek szkolny w zł	---	---
Liczba założonych wniosków na stypendia szkolne	96	51
Liczba wniosków o przyznanie zasiłku szkolnego	---	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeniu

Uzależnienia

W znaczeniu potocznym uzależnienie rozumiane jest jako nabyta silna potrzeba wykonywania jakiejś czynności lub zażywania jakiejś substancji, a w szczególności: alkoholu, mówimy wtedy o alkoholizmie, narkotyków, gdzie mówimy o narkomanii, leków w przypadku, których mamy do czynienia z lekomanią. w szerszym znaczeniu za osoby uzależnione uważa się także nadużywające gier hazardowych, oglądania telewizji, Internetu, zakupów czy też pracy.

Oszacowanie skali problemu uzależnienia jest trudne z uwagi na znaczny odsetek osób dotkniętych problemem, które jednak nie szukają wsparcia u profesjonalistów i w instytucjach pomocowych. Skalę tego problemu na terenie gminy Ojrzeń przedstawimy na podstawie danych z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ojrzeniu.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W pracach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ojrzeniu uczestniczy 7 członków.

Tabela 21. Podejmowane działania przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ojrzeniu

Działania	2017	20118	2019
Liczba osób zgłoszonych na Komisję	16	14	12
Liczba wysłanych zaproszeń na Komisję	16	14	12
Liczba osób skierowanych na rozmowę z Terapeuta	20	16	18
Liczba osób przekazanych do Sądu Rejonowego w Ciechanowie	6	5	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeniu

Jak widać w powyższej tabeli na terenie Gminy Ojrzeń problem alkoholizmu występuje na przestrzeni ostatnich trzech lat na podobnym poziomie. Jednak coraz częściej podejmowane są decyzje o przekazanie sprawy do Sądu Rejonowego w Ciechanowie.

Niepelnosprawność

Zgodnie z definicją sformułowaną przez Światową Organizację Zdrowia (WHO): „Osoba niepełnosprawna to osoba, u której istotne uszkodzenia i obniżenie sprawności funkcjonowania organizmu powodują uniemożliwienie, utrudnienie lub ograniczenie sprawnego funkcjonowania w społeczeństwie, biorąc pod uwagę takie czynniki jak płeć, wiek oraz czynniki zewnętrzne”.

Diagnoza tej grupy jest bardzo trudna, ponieważ brak jest pełnych danych w zakresie poszczególnych dysfunkcji. Osoby i rodziny dotknięte problemem niepełnosprawności nie mogą w pełni korzystać z dobrodziejstw życia społecznego z powodu barier architektonicznych i społecznych.

Problemami osób niepełnosprawnych z terenu naszej gminy zajmują się następujące jednostki:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
3. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej.

Tabela 22. Liczba osób z Gminy Ojrzeń, które w latach 2017-2019 zostały zaliczone do stopnia niepełnosprawności do celów nierentowych

Przedział wiekowy	LATA					
	2017 r.		2018 r.		2019 r.	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Od 0 do 8	0	5	1	2	1	1
Od 8 do 16	0	2	3	2	2	1
Od 16 do 25	0	1	1	5	1	1
Powyżej 25	1	16	0	15	3	17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeniu

Z powyższych danych wynika, że w latach 2017-2019 liczba osób zaliczonych do stopnia niepełnosprawności w wieku powyżej 25 lat jest w każdym roku coraz większa. Niepełnosprawność może dotknąć osoby w różnym wieku dlatego jej występowanie w przedziałach wiekowych jest tak niejednorodne,

Osoby niepełnosprawne mają możliwość wzięcia udziału w Warsztatach Terapii Zajęciowej w Ciechanowie. Warsztaty są wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówką, stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Realizacja celu, odbywa się przy zastosowaniu technik terapii zajęciowej, zmierzających do rozwijania:

- umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej,
- psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.

WTZ realizuje zadania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej, zmierzające do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności, niezbędnych do prowadzenia przez osobę niepełnosprawną niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia – na miarę jej indywidualnych możliwości.

Tabela 23. Liczba uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej oraz osób uczestniczących w grupach wsparcia w latach 2017-2019

WTZ	Lata					
	2017 r.		2018 r.		2019 r.	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Liczba Uczestników	3	1	3	1	3	1
Razem	4		4		4	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeńiu

Przemoc w rodzinie

Przemoc rozumiana jest jako akt godzący w wolność osobistą jednostki i zmuszenie jej do zachowań niezgodnych z własną wolą. Przenosi się ona na grunt rodzinny i jest w nim zjawiskiem spotykanym niezwykle często. Przemoc nie jest zależna od takich czynników, jak: kultura, środowisko, wyznanie, wykształcenie, poziom intelektualny czy też przynależność do grup społecznych. Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem niezwykle destrukcyjnym, zachowaniem poniżającym jednostkę, powodującym obrażenia w sferze fizycznej i psychicznej, a także naruszającym prawo.

Na terenie Gminy Ojrzeń funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Działa on na mocy:

- ustawy z dnia 10 czerwca 2010r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 13 lipca 2010 r. z późn. zm.),
- Zarządzenia Wójta Gminy Ojrzeń z dnia 27 kwietnia 2011r. w sprawie powołania Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Ojrzeń.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele policji, pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowej. Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, poprzez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,

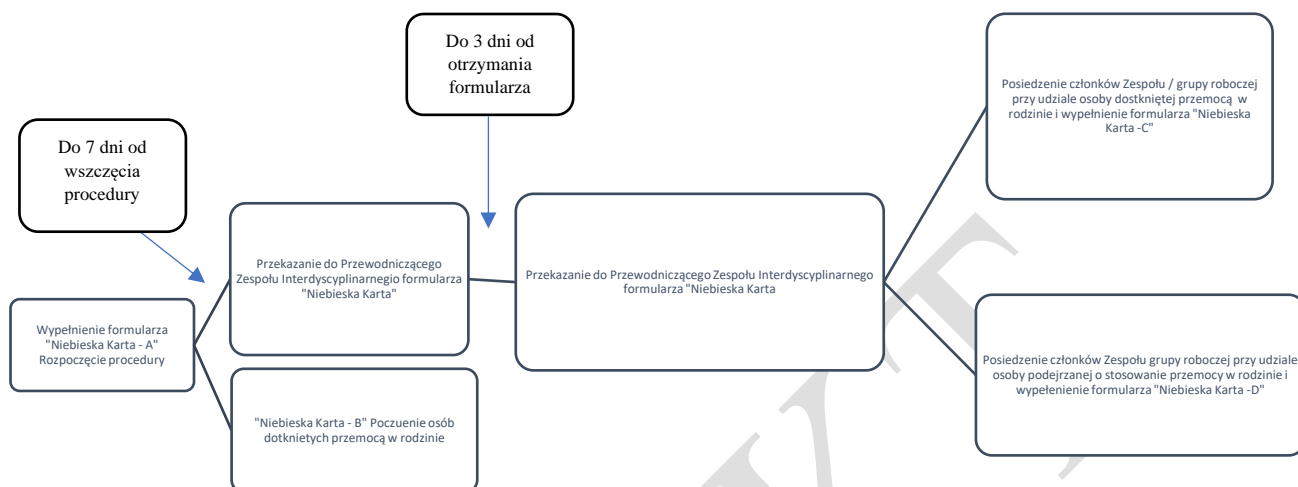
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny to grupa specjalistów z różnych instytucji, łącząca swoją wiedzę, umiejętności oraz możliwości wynikające z instytucji, którą reprezentują, podejmująca współpracę i skoordynowane działania mające na celu niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy na terenie gminy Ojrzeń. Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego działają na podstawie wyżej wymienionych aktów prawnych oraz porozumień zawartych między Wójtem Gminy Ojrzeń a podmiotami, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu. Członkowie Zespołu wykonują zadania w ramach obowiązków zawodowych i służbowych lub społecznie.

Porozumienie stanowi jednocześnie formę zobowiązania do zapewnienia i stworzenia możliwości, udziału w posiedzeniach i pracach zespołu lub grup roboczych wytypowanych przedstawicieli.

Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego odbywają się średnio raz na kwartał, a na spotkania zapraszani są goście, dzielący się dobrymi praktykami w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej i profilaktyki zachowań ryzykownych. Podczas posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego omawiano problemy zjawiska przemocy w rodzinie występujące w jednostkach reprezentowanych przez członków Zespołu. Podejmowano działania wynikające z procedury Niebieskiej Karty, ustalono plany działań w indywidualnych przypadkach.

Schemat 1. Realizacja procedury "Niebieska Karta" - koordynacyjna funkcja Zespołu Interdyscyplinarnego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeniu

Precyzyjne określenie rozmiarów przemocy w rodzinie jest niezwykle skomplikowane. Korzystając jednak z dostępnych źródeł informacji, takich jak: statystyki Policji czy też dane zbierane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ojrzeniu - organ udzielający pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, można starać się oszacować skalę tego zjawiska.

Tabela 24. Liczba interwencji KPP Ciechanów i PP Ojrzeń, w których została rozpoczęta procedura Niebieskiej Karty dotycząca sytuacji konfliktowych lub/i przemocy w rodzinie w latach 2017-2019

Liczba „Niebieskich kart – A”, które wpłynęły do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeniu		Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
W tym wypełnione przez	Pomoc społeczną	3	5	0
	Policję	6	4	5
	Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
	Oświatę	0	0	0
	Ochronę Zdrowia	0	0	0
	RAZEM	9	9	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeniu

Powyższe zestawienie danych obrazuje zmniejszenie odnotowanych aktów przemocy. Na przełomie lat 2017 - 2019r. Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie powołał grupy robocze, w skład których wchodziłi zawsze przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej i Policji. Często na spotkanie grupy roboczej pojawiali się członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W przypadkach powołania grupy roboczej do pracy z rodzinami, w których skład wchodziły dzieci w wieku szkolnym wśród członków grupy roboczej był przedstawiciel oświaty, w kilku przypadkach była także pielęgniarka środowiskowa.

Najczęstszym powodem zakończenia procedury „Niebieska Karta” było ustalenie przemocy w rodzinie i uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu dalszego jej stosowania. Pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeniu systematycznie monitorują sytuację rodzin, w których zakończoną procedurę „Niebieska Karta”, jak również tych, w których procedura ta jest ciągle aktywna.

Oświata i wychowanie

Bazą oświatowo-wychowawczą w gminie stanowią:

- Szkoła Podstawowa w Ojrzeniu
- Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Młocku
- Szkoła Podstawowa im. Wacława Kozińskiego

Tabela 25. Stan i organizacja szkół podstawowych w rok szkolnym 2017/2018 oraz 2018/2019

Lp.	Wyszczególnienie	Rok szkolny	Liczba oddziałów	Liczba uczniów w klasach Szkoły Podstawowej								Liczba uczniów ogółem
				I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
1	Szkoła Podstawowa w Młocku	2017/2018	9	9	8	18	25	17	15	16	-	148
		2018/2019	9	17	9	8	20	23	16	15	16	145
2	Szkoła Podstawowa w Kraszewie	2017/2018	9	8	10	13	20	7	11	16	-	137
		2018/2019	9	10	8	10	13	20	6	11	17	117
3	Szkoła Podstawowa w Ojrzeniu	2017/2018	7	15	8	19	16	15	14	19	-	113
		2018/2019	8	20	15	8	19	17	15	14	19	126
Razem liczba uczniów w szkołach ma terenie Gminy Ojrzeń				2017/2018								398
				2018/2019								388

Lp.	Wyszczególnienie	Rok szkolny	Liczba oddziałów	Liczba uczniów w klasach Szkoły Gimnazjalnej			Liczba uczniów ogółem
				I	II	III	
1	Szkoła Podstawowa w Młocku	2017/2018	2	-	21	19	40
		2018/2019	1	-	-	21	21
2	Szkoła Podstawowa w Kraszewie	2017/2018	2	-	22	30	52
		2018/2019	1	-	-	22	22
Razem liczba uczniów w szkołach ma terenie Gminy Ojrzeń				2017/2018			92
				2018/2019			43

Źródło: Opracowanie na podstawie projektów organizacyjnych szkół.

Tabela 26. Stan organizacji, żłobka, przedszkola i punktów przedszkolnych

Lp.	Wyszczególnienie	Rok szkolny	Liczba oddziałów	Podział grupy, wiek	Liczba w grupie	Ogólna liczba
1	Przedszkole w Kraszewie	2017/2018	1	„0”	9	9
			1	3 latki	8	8
			1	4 i 5 latki	21	21
			-	6 latki	-	-
		2018/2019	1	„0”	13	13
			1	3 i 4 latki	21	21
			1	5 latki	13	13
			-	6 latki	-	-
2	Przedszkole w Młocku	2017/2018	1	„0”	20	20
			1	3 - 6 latki	20	20
		2018/2019	1	„0”	17	17
			1	3 - 5 latki	23	23
			-	6 latki	-	-
			-	6 latki	-	-
3	Przedszkole w Ojrzeniu	2017/2018	1	„0”	19	19
			1	3 i 4 latki	16	16
			1	5 latki	19	19
			-	6 latki	-	-
		2018/2019	1	„0”	21	21
			1	3 latki	19	19
			1	4 i 5 latki	25	25
			-	6 latki	-	-

Źródło: Opracowanie na podstawie projektów organizacyjnych szkół.

Tabela 27. Zatrudnienie nauczycieli w Szkołach Podstawowych i Przedszkolach w Gminie Ojrzeń

Lp.	Nazwa Szkoły / Placówki	Zatrudnienie Nauczycieli na etatach
1	Szkoła Podstawowa w Ojrzeniu	23
2	Szkoła Podstawowa w Kraszewie	25
3	Szkoła Podstawowa w Młocku	17

Źródło: Opracowanie na podstawie projektów organizacyjnych szkół.

Tabela 28. Zatrudnienie nauczycieli w Szkołach Podstawowych i Przedszkolach w Gminie Ojrzeń

Stopień awansu	Liczba zatrudnionych	
	W pełnym etacie	W niepełnym etacie
Dyplomowany	40	8
Mianowany	7	-
Kontraktowy	8	2
Stażysta	-	-
Razem	55	10

Źródło: Opracowanie na podstawie projektów organizacyjnych szkół.

PROJEKT

Ochrona Zdrowia

Na terenie gminy Ojrzeń podstawową opiekę zdrowotną nad mieszkańcami sprawuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „SANALEX”. Ogólnym celem podstawowej opieki zdrowotnej jest zachowanie i poprawa stanu zdrowia jednostki i rodziny, połączonych wspólnym miejscem zamieszkania.

Reforma służby zdrowia dała pacjentom możliwość wyboru lekarza i przychodni w której będą się leczyć w ramach opieki zdrowotnej, dlatego też nie wszyscy mieszkańcy gminy korzystają z opieki zdrowotnej Zakładu na terenie gminy.

Podstawowa opieka zdrowotna obejmuje świadczenia diagnostyczne, leczenie, pielęgnacyjne i rehabilitacyjne wchodzące w zakres medycyny rodzinnej, medycyny ogólnej oraz działania prewencyjne wynikające z zagrożeń i potrzeb zdrowotnych wynikające z ogółu społeczności lub poszczególnych jego mieszkańców.

Celem działania Zakładu jest udzielenie świadczeń zdrowotnych służących zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu i poprawie zdrowia oraz realizowanie zadań z zakresu promocji zdrowia. Zakład udziela świadczeń zdrowotnych w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej w warunkach ambulatoryjnych oraz domowych w miejscu zamieszkania lub pobytu potrzebujących tych świadczeń. Świadczenia zdrowotne udzielane przez Zakład obejmują działania związane w szczególności z: badaniem i poradą lekarską w zakresie kompetencji lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarstwem środowiskowo-rodzinnym i szkolno-wychowawczym, szczepieniami ochronnymi oraz innymi działaniami profilaktycznymi.

Świadczone są na rzecz pacjenta: EKG, punkt pobrań, szczepienia ochronne, itp., istnieje możliwość skorzystania z badań profilaktycznych realizowanych przez jednostki zewnętrzne, tj. badanie wzroku, słuchu, cytologia i mammografia i Inn.

Pacjenci z terenu gminy korzystają z usług specjalistycznych w poradniach w Ciechanowie,

DOMINUJĄCE PROBLEMY SPOŁECZNE

Bezrobocie

Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym, polegającym na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów. Pod pojęciem bezrobotnego można rozumieć osobę niezatrudnioną, nie prowadzącą działalności gospodarczej i nie wykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia (w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy).

Bezrobotnym w rozumieniu przepisów Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy jest osoba, która:

- ukończyła 18 rok życia (pełnoletnia),
- nie ukończyła 60 lat w przypadku kobiet i 65 lat w przypadku mężczyzn,
- aktualnie nie uczy się na żadnym szczeblu kształcenia lub nie jest skierowana na szkolenie przez PUP,
- jest zameldowana lub pozostaje w naszym kraju legalnie lub jej pobyt może zostać zalegalizowany (azyl polityczny, karta stałego lub czasowego pobytu, obywatele UE).

Bezrobocie jest zjawiskiem, które dotyka szerokie kręgi społeczne, jest problemem, który występuje na terenie całego kraju. Podstawowym miernikiem poziomu bezrobocia jest stopa bezrobocia, czyli ukazywana w procentach relacja pomiędzy liczbą zarejestrowanych osób bezrobotnych a liczbą osób czynnych zawodowo (to jest zdolnych w prawnie określonych warunkach do podjęcia pracy). Ta ostatnia grupa obejmuje wszystkich zdolnych do pracy w wieku od 15 do 65 (kobiety do 60) roku życia - to znaczy także bezrobotnych.

Utrata pracy - przejście na zasiłek, z kolei jego utrata i potrzeba korzystania z pomocy społecznej prowadzi do ubóstwa ze wszystkimi jego konsekwencjami. Bezrobocie burzy klimat życia rodzinnego, wpływa destrukcyjnie na pełnienie przez rodzinę jej podstawowych funkcji, na realizację określonych zamierzeń, zadań i planów życiowych.

Ze względu na formę występowania bezrobocia wyróżniamy następująco :

- bezrobocie krótkookresowe - do 3 miesięcy bez zatrudnienia .
- bezrobocie średniookresowe - od 3 do 12 miesięcy bez zatrudnienia .
- bezrobocie długookresowe - dotyczy osób, które pozostają bez pracy od 6 do 12 miesięcy.

Może przekształcić się w bezrobocie długotrwałe, gdyż im dłuższa przerwa w pracy, tym maleją szanse na ponowne jej uzyskanie. Rosnące wymagania pracodawców, zmiany technik i organizacji pracy, konieczność uzupełniania kwalifikacji lub w ogóle zmiany zawodu nie

sprzyjają skracaniu okresu pozostawania bez pracy. Dłuższe pozostawanie bez pracy powoduje, że ewentualni kandydaci stają się, ze względu na dezaktualizację swoich wiadomości i doświadczeń, mało interesujący dla pracodawców.

Bezrobocie jest często w rodzinie czynnikiem konfliktogennym i nasilającym patologie społeczne takie jak nadużywanie alkoholu, zdobywanie środków pieniężnych nielegalnymi sposobami, np. kradzież itp. Skutkami bezrobocia dla większości ludzi bezrobotnych są: pogorszenie standardu życia, problemy z zagospodarowaniem wolnego czasu, izolacja społeczna, ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu kulturalnym i politycznym. Towarzyszy temu dyskomfort psychiczny, polegający często na poczuciu bezsilności.

Następstwem trudności finansowych jest pozbawienie możliwości nabywania dóbr, które są symbolem statusu, co prowadzi samooceny. Bezrobocie ma negatywne skutki dla społeczeństwa. Są nimi: duże koszty świadczeń socjalnych, niewykorzystane zdolności do pracy bezrobotnych, poczucie zagrożenia utratą pracy ludzi zatrudnionych i zwiększenie się zjawisk niepożądanych (np. alkoholizm, narkomania, przestępczość, samobójstwa, kradzieże, rozwody itp.).

Tabela 29. Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Ojrzeń w latach 2017-2019

	Rok 2017		Rok 2018		Rok 2019	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Bezrobotni ogółem	102	92	110	84	95	82
Bezrobotni długotrwale ogółem	54	32	55	32	62	86
Bezrobotni z prawem do zasiłku	26	31	35	29	17	25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Ciechanowie za lata 2017-2019

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Ciechanów z terenu gminy Ojrzeń utrzymuje się na takim samym poziomie od lat.

Struktura bezrobocia przedstawia się następująco:

- w 2017r. – 57 bezrobotnych posiadało prawo do zasiłku (29,38 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych), dla porównania w 2018r. - 64 osoby były uprawnione do otrzymywania świadczenia-zasiłku dla osób bezrobotnych (32,98 % ogółu osób

bezrobotnych), natomiast w 2019 r. – zmalała liczba osób pobierających zasiłek dla bezrobotnych do 42 osób (23% ogółu osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Ciechanowie z terenu Gminy Ojrzeń).

- w roku 2017 odnotowano 102 bezrobotnych kobiet z terenu Gminy Ojrzeń zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ciechanowie (52,57% ogółu zarejestrowanych). Wpływ na wysokość bezrobocia ma z pewnością wykształcenie, widocznym skutkiem. W 2018 roku było 110 bezrobotnych kobiet (co stanowiło 56,70 % wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w PUP Ciechanów). W 2019 roku bezrobotnych kobiet było 95, co stanowiło 52,77 % wszystkich bezrobotnych.

Bezrobocie obniża standard życia materialnego rodziny, co wręcz wymusza konieczność korzystania z pomocy społecznej. Bezrobocie powoduje bowiem zmianę sytuacji społecznej, ekonomicznej i emocjonalnej całej rodziny, zarówno dorosłych jak i dzieci. Częstym zjawiskiem jest izolacja społeczna - ograniczone zostają kontakty interpersonalne wszystkich członków rodziny bezrobotnego zarówno ze znajomymi, jak i z dalszą rodziną.

Bezrobocie ukryte

Ważnym zagadnieniem jest zjawisko tzw. „szarej strefy”. W Polsce udział zatrudnienia nierejestrowanego osób stanowi dość duży odsetek. Praca nierejestrowana posiada pewne specyficzne (charakterystyczne cechy):

- jest to praca najemna, wykonywana bez nawiązania stosunku pracy, czyli bez umowy o pracę, umowy-zlecenia, umowy o dzieło lub jakiegokolwiek innej pisemnej umowy pomiędzy pracodawcą i pracownikiem bez względu na sektor własności; praca nie może być również wykonywana na podstawie powołania, mianowania lub wyboru. Z tytułu wykonywania pracy nierejestrowanej pracownik nie uzyskuje ubezpieczenia społecznego, a więc uprawnień do korzystania ze świadczeń społecznych; okres wykonywania tej pracy nie jest także zaliczany przez ZUS jako okres składkowy, a pracodawca nie odprowadza na konto ZUS-u i Funduszu Pracy odpowiednich sum z tytułu wypłacanego wynagrodzenia; od dochodów z pracy nierejestrowanej nie płacone są podatki osobiste,
- jest to również praca na własny rachunek, jeżeli z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej nie są płacone podatki, składki na ubezpieczenia społeczne, nie są realizowane inne zobowiązania finansowe wobec państwa.

Praca w „szarej strefie” ma z natury charakter „doraźny, czasowy, incydentalny” choć niejednokrotnie czas jej wykonywania ulega znacznemu wydłużeniu. Co ważne przynosi ona pewien dochód osobom pracującym i aktywizuje co najmniej czasowo ludzi bezrobotnych, zdolnych do pracy i umożliwia uzyskanie dodatkowych dochodów osób już zatrudnionych (w sferze pracy nierejestrowanej).

Uzależnienia i przemoc w rodzinie

Jedną z grup dysfunkcyjnych, która objęta jest pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej stanowią osoby uzależnione od alkoholu. Nadużywanie napojów alkoholowych stanowi dziś jeden z najpoważniejszych problemów.

Praca GOPS z rodzinami, w których występuje problem alkoholowy jest bardzo trudna, długotrwała i często skazana na niepowodzenie. Bardzo często osoby uzależnione nie przyznają się do swojego problemu, twierdząc, że on nie istnieje, że „piją tyle co wszyscy”. Często żony, matki bądź partnerki osób uzależnionych – mężczyźni zatajają problem nadużywania alkoholu przez członka swojej rodziny ze względu na wstyd przed najbliższymi sąsiadami, społecznością lokalną. Pracownicy socjalni GOPS Ojrzeń w miarę potrzeby kierują wnioski do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ojrzeniu celem podjęcia stosownych działań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, skierowanie na leczenie odwykowe.

Realizacja zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych prowadzona jest w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uchwalanego corocznie przez Radę Gminy. Rozwiązywaniem problemów alkoholowych na terenie gminy Ojrzeń zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Do GKRPA w Ojrzeniu w 2019 roku wpłynęło 21 wniosków, które dotyczyły skierowania na badanie przez biegłych w zakresie wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania zakładu leczenia odwykowego. W wyniku podjętych rozmów profilaktycznych:

- przeprowadzono rozmowy edukacyjno-motywujące z 21 osobami w tym:
- 18 osoby zobowiązały się do podjęcia dobrowolnego leczenia w zakładach leczenia odwykowego;
- 3 osoby skierowano na badanie przez lekarza biegłego w celu uzyskania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu;

- 4 osoby to osoby współzależnione, którym GRRPA udzieliła informacji , gdzie szukać pomocy psychologicznej i prawnej;

We wszystkich szkołach na terenie Gminy Ojrzeń realizowane były programy profilaktyczne, w których uczestniczyli uczniowie, organizowano konkursy promujące zdrowy i trzeźwy styl życia bez alkoholu i innych używek w tym również papierosów, narkotyków, dopalaczy, innych środków odurzających. Na terenie Gminy Ojrzeń organizowana była plenarna impreza pt. „Międzynarodowy Dzień Dziecka” zorganizowana przy współudziale GKRPA w Ojrzeniu. Dla społeczności lokalnej organizowane były festyny profilaktyczne w miejscowości Ojrzeń. W ramach Gminnego programu profilaktycznego dla dzieci i młodzieży, w których występuje problem alkoholowy w 2019 r. sfinansowano kolonie letnie dla 3 dzieci biorących udział w wypoczynku letnim w miejscowości Jantar.

W wyniku nadużywania alkoholu wzrasta przestępczość oraz agresja potęgująca zjawiska przemocy w rodzinach. W 2019 r. Policja złożyła do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w Ojrzeniu Niebieskich Kart w 5 rodzinach, gdzie wystąpiła przemoc. Stwierdza się bardzo często przypadki ukrywania problemu alkoholowego i związanej z tym przemocy.

Niepełnosprawność i długotrwała choroba

Niepełnosprawność jest jednym z poważniejszych zjawisk i problemów współczesnej cywilizacji. Dotychczasowe doświadczenia w pracy na rzecz osób niepełnosprawnych przybliżyły problematykę tych osób, ich możliwości, oczekiwania i potrzeby. Dużym problemem dla osób niepełnosprawnych są bariery architektoniczne w miejscu zamieszkania i w budynkach użyteczności publicznej. Bariery te nie tylko bardzo często utrudniają, ale niekiedy wręcz uniemożliwiają uczestnictwo w normalnym życiu.

Osoby niepełnosprawne to osoby posiadające stopień niepełnosprawności orzeczonej przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności, Komisję przy ZUS, KRUS jak również inne osoby z dysfunkcjami fizycznymi, psychicznymi i umysłowymi. W ustawie o pomocy społecznej nie zdefiniowano niepełnosprawności. Art.6 ust.1 ustawy o pomocy społecznej mówi, że „całkowita niezdolność do pracy –oznacza całkowitą niezdolność do pracy w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych albo zaliczenie do I lub II grupy inwalidów lub legitymowanie się znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych”. Ustawa

o pomocy społecznej nie definiuje również pojęcia długotrwałej lub ciężkiej choroby, a jedynie wymienia ją jako jeden z powodów udzielania pomocy osobom i rodzinom (art.7).

Za niepełnosprawne uznać należy osoby, których stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwale lub okresowe utrudnienia, ograniczenia bądź uniemożliwia pełnienie ról i zadań społecznych na poziomie powszechnie przyjętych kryteriów.

Problemy osób niepełnosprawnych wiążą się głównie z ograniczonymi możliwościami, wśród których możemy wyróżnić:

- bariery architektoniczne, które uniemożliwiają prawidłowe funkcjonowanie w życiu codziennym,
- ograniczenia natury finansowej, które wiążą się z brakiem środków finansowych na zakup odpowiedniego sprzętu, który pozwoliłby na większą niezależność od innych osób,
- brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych co utrudnia udział w życiu społecznym i wskazuje na marginalizację i pozostawanie w domu,
- ograniczenia natury psychologicznej, które wiążą się z brakiem właściwej oceny i akceptacji osób niepełnosprawnych wśród społeczeństwa jak i trudności z zaakceptowaniem własnej pozycji przez samych niepełnosprawnych.

Za choroby długotrwałe uznaje się choroby przewlekłe, nieuleczalne, wrodzone. Można więc do nich zaliczyć wszystkie choroby przewlekłe, długotrwałe, wymagające w sposób stały lub przez długi czas leczenia. Do głównych cech choroby przewlekłej należą: długotrwałość, łagodniejszy niż w stanie ostrym przebieg, pogorszenie sprawności pacjenta i jego uzależnienie od opiekuna, nieodwracalność zmian patologicznych i niepomyślne rokowanie, a także następstwa psychospołeczne. Osoby chorujące przewlekłe wymagają opieki długoterminowej – lekarskiej, pielęgniarstwa i/lub rehabilitacji

Niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba już teraz stanowią jeden z głównych powodów udzielania pomocy społecznej. Oba zjawiska są ze sobą powiązane – długotrwała choroba może w konsekwencji doprowadzić do niepełnosprawności.

Choroba i niepełnosprawność prowadzą do pogorszenia kondycji finansowej w sytuacji bytowej osoby niepełnosprawnej i jej rodziny. Brak możliwości pracy zarobkowej, duże koszty leczenia, rehabilitacji, bariery architektoniczne, potrzeba opieki ze strony innych osób powodują, że osoby te często są klientami pomocy społecznej. W Gminie Ojrzeń w 2019r. z powodu niepełnosprawności z różnych rodzaju świadczeń pomocy społecznej skorzystało 33

Osoby, z powodu długotrwałej choroby – 60 osób. Natomiast w 2018r. z powodu niepełnosprawności 51 rodzin, z długotrwałą chorobą była przyczyną udzielonej pomocy dla 135 osób.

Istotną rolą służb społecznych jest udzielenie takiego wsparcia osobom i rodzinom środowisk osób niepełnosprawnych, które umożliwi im samodzielną egzystencję, da szansę na zaspokojenie potrzeb życiowych, aktywność społeczną, pełnienie właściwych ról społecznych i poprawi jakość życia.

Trudności w przystosowaniu się po opuszczeniu zakładu karnego.

Niewielką grupę klientów pomocy społecznej stanowią też osoby zwolnione z zakładów karnych. Pomoc tym osobom kształtowała się następująco:

Tabela 30. Osoby korzystające z pomocy GOPS w Ojrzeńcu z powodu trudności w przystosowaniu się po opuszczeniu zakładu karnego w latach 2017-2019

	2017 rok	2018 rok	2019 rok
Ilość osób/rodzin, którym przyznano pomoc po opuszczeniu zakładu karnego	2	1	1
Liczba osób w tych rodzinach	2	1	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeńcu

Wśród najczęściej spotykanych problemów w przystosowaniu się osób opuszczających zakłady karne możemy wyróżnić:

- problemy ze znalezieniem pracy,
- problemy adaptacyjne, które wiążą się z trudnościami integracyjnymi w rodzinie jak i lokalnej społeczności.

Spółeczeństwo jest wysoce zaniepokojone falą wzrastającej przestępczości. Mając na celu pomoc tej grupie klientów podejmowane są skoordynowane działania z wieloma instytucjami.

Sytuacja osób starszych

O tym, że starość jest nieunikniona wie każdy z nas, starzejemy się wszyscy. Starość przebiega w różny sposób, ma różne oblicza. Starzenie się ludności oznacza - zgodnie ze stosowaną w demografii definicją - zwiększanie odsetka osób starszych przy jednoczesnym zmniejszaniu odsetka dzieci.

Istnieje wiele miar i klasyfikacji stopnia zaawansowania starzenia populacji takich, jak struktura ludności w podziale na biologiczne grupy wieku, udział ludności w wieku 60 lat i więcej w populacji ogółem czy mediana wieku ludności. Relacje ilościowe między

podstawowymi grupami wieku ludności (0-17 lat - „dzieci”, 18-59 lat - dorośli”, 60 lat i więcej - „starsi”) pozwalają określić istniejące w społeczeństwie relacje międzypokoleniowe oraz ocenić poziom starości demograficznej.

Tabela 31. Starość w danych demograficznych na terenie Gminy Ojrzeń

Wiek	2017		2018		2019	
	Liczba bezwzględna	% ogółu	Liczba bezwzględna	% ogółu	Liczba bezwzględna	% ogółu
Kobiety w wieku 61 i więcej lat	470		469		480	
Mężczyźni w wieku 66 i więcej lat	221	16,06%	243	16,50%	253	17,04%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Ojrzeń

Wyznacznikiem starości demograficznej (inaczej społecznej) są zauważalne zmiany dokonujące się w strukturze wieku ludności, a polegające na wzroście udziału ludzi starych w ogólnej liczbie ludności. Proces ten spowodowany jest z jednej strony stopniowym wydłużaniem przeciętnej długości życia (przez co okresu starości dożywają coraz większe grupy ludzi- jest to tzw. starzenie się od góry piramidy wieku ludności), z drugiej natomiast spadkiem dzietności przez co zwiększa się udział osób starych

Według terminologii ONZ starzenie społeczeństwa zaczyna się, gdy udział ludności w wieku powyżej 65 lat przekroczy 7% ogółu. Przekroczenie 10% wskaźnika oznacza zaawansowaną starość demograficzną. Jak widać w tabeli powyżej liczba osób powyżej 60 roku życia z roku na rok się zwiększa, świadczy to o tym iż ludność ma tendencję społeczeństwa starzejącego się.

Starzenie się ludności ma swoje konsekwencje. Są to nie tylko konsekwencje demograficzne, ale także kulturowe i społeczne. Do konsekwencji kulturowych zalicza się głównie udział ludzi starszych w życiu całego społeczeństwa. Ludzie starsi nie zajmujący się pracą zawodową chętnie rozwijają swoje zainteresowania turystyczne, hobbystyczne, kulturalne, edukacyjne, które na terenie Gminy Ojrzeń realizują w ramach uczestniczenia

w spotkaniach Koła Gospodyń Wiejskich, a także członkostwa w Związku Emerytów i Rencistów, jak również członkostwie w Związku Kombatantów.

W na terenie Gminy Ojrzeń Uchwało nr XXXII/196/2017 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 30 listopada 2017 r. powołano do funkcjonowania placówkę wsparcia dziennego – Dzienny Dom „Senior+”.

W ramach Wieloletniego Programu „Senior+” na lata 2015-2020 utworzone zostały 30 miejsc dziennego pobytu dla osób starszych . Dzienny Dom „Senior+” został otworzony oficjalnie w dniu 2 stycznia 2018 roku. Program adresowany jest do osób niepracujących w wieku 60+. W placówce seniorzy objęci są opieką 8 godzin dziennie od poniedziałku do piątku. Na miejscu Seniorzy otrzymują 1 posiłek: obiad, który jest w 50% refundowany przez Urząd Gminy w Ojrzeniu. Pobyt w placówce jest nieodpłatny.

W placówce zatrudnionych jest 7 osób: Kierownik Dziennego Domu „Senior+, Opiekun Osób Starszych, Pracownik Socjalny, Psycholog, Instruktor muzykoterapii, Fizjoterapeuta, Informatyk.

Tabela 32. Liczba Osób Starszych, nieaktywnych zawodowo w wieku powyżej 60 lat skierowanych do Placówki Wsparcia Dziennego w latach 2018-2019

Liczba Osób Starszych, nieaktywnych zawodowo w wieku powyżej 60 lat skierowanych do Placówki Wsparcia Dziennego	2018 rok	2019 rok
	32	31

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeniu

w 2019 roku Dzienny Dom „Senior+” w Ojrzeniu, swoim Uczestnikom zapewnił:

1. Rehabilitację ruchową:
  - ćwiczenia przy muzyce,
  - ćwiczenia na przyrządach,
  - spacer / nordic walking,
2. rehabilitację usprawniającą:
  - masaż ręczny,
  - fizjoterapię indywidualną,
3. Terapię zajęciową:

- muzykoterapię, w ramach której został utworzony chór senioralny „Pod lipką”
  - szydełkowanie,
  - haftowanie,
  - wyplatanie z papierowej „wikliny”,
  - wykonywanie okazjonalnych ozdób,
  - origami,
  - zajęcia z ogrodnictwa,
  - warsztaty kulinarne,
  - wyrabianie mydła / świec,
  - rzeźbienie, itp.
4. Poradnictwo
- pomoc w załatwianiu spraw (tworzenie pism, robieniu zakupów, itp.),
  - spotkania ze specjalistami (dietetykiem, specjalistą od cukrzycy, kosmetyczką, policjantem itp.)
5. Zaspokajanie potrzeb kulturalnych, rekreacyjnych i towarzyskich:
- organizacja uroczystości okolicznościowych,
  - świąt,
  - wspólnych udziałów w imprezach kulturalnych turystycznych;
  - wspólny udział w wyjazdach edukacyjnych i sportowo – rekreacyjnych;
6. Zajęcia edukacyjne:
- prowadzono zajęcia z zakresu obsługi komputera,
  - powadzono zajęcia z nauki języka angielskiego.

Formalne wsparcie świadczone w miejscu zamieszkania seniora nie zawsze okazuje się wystarczające i wymagane jest zapewnienie stałej opieki w postaci pobytu w domu pomocy społecznej. Należy zauważyć, iż z uwagi na konieczność ponoszenia odpłatności przez osobę, rodzinę i gminę za mieszkańca przebywającego w domu pomocy społecznej, lista osób kierowanych do placówek stacjonarnych jest znacznie mniejsza od istniejących potrzeb.

ANALIZA SWOT

Do opracowania mocnych i słabych stron problematyki pomocy społecznej na terenie gminy Ojrzeń zastosowaliśmy analizę SWOT jako dobre narzędzie do określania celów strategicznych. Nazwa SWOT pochodzi od słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia). Dane do analizy SWOT zostały zestawione przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ojrzeniu. W poniższej analizie odniesiono się wyłącznie do kwestii pomocy społecznej.

Mocne strony

- dobrze zdiagnozowane problemy społeczności lokalnej;
- działalność instytucji pracujących na rzecz osób potrzebujących (KPP, PCPR, PPP, Sąd, kuratorzy);
- dostępność do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, realizowanego przez jednostki publiczne i organizacje samorządowe;
- wykwalifikowana i kompetentna, stale doskonaląca swoje umiejętności kadra pomocy społecznej;
- dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników służb pomocy społecznej, pedagogów szkolnych;
- otwartość ośrodka pomocy społecznej i samorządu gminnego na współpracę ze środowiskiem lokalnym;

Słabe strony

- niska aktywność społeczna i zawodowa mieszkańców;
- niewystarczająca oferta socjalna dla rodzin, brak mieszkań chronionych i niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych;
- mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej;
- istnienie szarej sfery zatrudnienia;
- brak nawyków korzystania z rodzinnego poradnictwa specjalistycznego;
- zbyt mała aktywność w zakresie organizacji grup wsparcia i grup samopomocowych;
- niewystarczająca ilość propozycji spędzania czasu wolnego oraz socjoterapii dla młodzieży zagrożonej demoralizacją;
- brak poradni rodzinnych (najbliższa znajdująca się w Ciechanowie);

– ogólnie dostępna oferta pomocy i różnorodność form wsparcia w zakresie bezrobocia, uzależnień, przeciwdziałania przemocy w rodzinie i innych problemów dotyczących mieszkańców; – oferty sportowe i kulturalne oraz baza lokalowa (m.in. Klub Sportowy.. Tęcza Ojrzeń", dostępność gminnych obiektów sportowych, oferta kulturalna GBP), – placówka wsparcia dziennego dla osób powyżej 60 roku życia, nieaktywnych zawodowo; – funkcjonowanie na terenie gminy placówki służby zdrowia; – wdrażanie programów i projektów ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów mieszkańców; – otwartość na nowe rozwiązania; – pomoc społeczności lokalnej poprzez współpracę z Bankiem Żywności oraz pozyskiwanie funduszy od sponsorów oraz pomoc finansowa ze strony Urzędu Gminy Ojrzeń; – zwiększanie współpracy pomiędzy jednostkami samorządowymi-innymi gminami, w tym zagranicznymi zarówno z Unii Europejskiej, jak też spoza Unii, Powiatem	– wysoki poziom długotrwałego bezrobocia i wysoka stopa bezrobocia; – brak klubu integracji społecznej; – brak punktu wsparcia dla mieszkańców gminy, gdzie znajdowałby się chociażby pomoc psychologicznych; – niski poziom zainteresowania działalnością społeczną; – spadek liczby mieszkańców w wybranych miejscowościach; – migracja osób młodych (wieku produkcyjnym); – gmina mała terytorialnie – miejscowości gminy są bardzo rozproszone ze słabą rozwiniętą komunikacją PKS, BUS; – konieczność rozbudowy i budowy chodników dla zwiększenia bezpieczeństwa pieszych;

<p>Ciechanowskim oraz Województwem Mazowieckim;</p> <ul style="list-style-type: none"> – korzystne warunki dla rozwoju energetyki pochodzącej z odnawialnych źródeł energii np. farm fotowoltaicznych; – mały stopień skażenia środowiska; – obiekt hali sportowej spełniającej wymogi standardu europejskiego, wykorzystane w celu organizowania imprez sportowych, rozgrywek oraz imprez lokalnych; – dobra jakość infrastruktury placówek oświatowych; – zabezpieczenie przedszkolne dla większości dzieci, – atrakcyjność terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe na terenie gminy. 	
---	--

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – wzrost jakości usług świadczonych przez podmioty realizujące zadania pomocy społecznej; – regulacje prawne bardziej przyjazne rodzinie; – zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych; 	<ul style="list-style-type: none"> – alienacja społeczna; – preferowanie konsumpcyjnego stylu życia; – ubożenie społeczeństwa i osłabianie się funkcji opiekuńczej rodziny; – niekorzystne zjawiska demograficzne;

– wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę; – utrzymanie stanowiska pracy asystenta rodziny; – funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych, a także Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; – prospołeczna polityka państwa; – rozwijający się wachlarz instrumentów prawnych w zakresie pomocy społecznej; – rozwój agroturystyki i terenów rekreacyjnych; – rosnący poziom wykształcenia młodzieży, społeczności. – Świetlice umożliwiające organizację zajęć poza szkolnych, rozwój zainteresowań, aktywne spędzenie czasu wolnego.	– brak perspektyw kształcenia adekwatnego do późniejszych możliwości zatrudnienia; – rosnące bezrobocie; – niestabilny system prawny w zakresie wspierania rodziny i pomocy społecznej; – niewydolność systemu wymiaru sprawiedliwości; – brak świadomości problemu i umiejętności szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne, rosnąca ilość rodzin wieloproblemowych; – uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko tzw. „dziedziczenia biedy”; – brak dostatecznych środków finansowych na walkę z problemami społecznymi; – migracja wykształconej młodzieży i osób aktywnych; – negatywny wpływ mediów na dzieci i młodzież.

WIZJA GMINY OJRZEŃ W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ

Wizja wskazuje naczelny cel polityki społecznej Gminy Ojrzeń, wokół którego powinny koncentrować się działania lokalnych instytucji publicznych, środowisk i organizacji społecznych.

Wizja powinna w pełni oddawać aspiracje mieszkańców i stanowić czynnik integracji lokalnej społeczności, wokół zasadniczych spraw służących długofalowemu rozwojowi społecznemu gminy.

Wizja, to przesłanie będące podstawą podtrzymywania istniejących i tworzenia nowych, silnych więzi społecznych pomiędzy mieszkańcami gminy oraz innymi reprezentacjami.

Zapewnienie wszystkim mieszkańcom gminy Ojrzeń godnych warunków życia poprzez wyrównanie szans osób i ich rodzin, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wspieranie wszelkich inicjatyw społecznych dotyczących kultury, oświaty, sportu, bezpieczeństwa i tradycji lokalnych.

1. Skuteczne wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej,
2. Działania zmierzające do wzrostu poczucia bezpieczeństwa oraz minimalizowania występowania zjawiska przemocy domowej i jej skutków na rzecz mieszkańców gminy Ojrzeń,
3. Wspieranie osób bezrobotnych w zwiększaniu szans na rynku pracy,
4. Wspieranie osób starszych, niepełnosprawnych i ich rodzin w integracji i funkcjonowaniu w środowisku lokalnym,
5. Działania profilaktyczno - edukacyjne zmierzające do poprawy stanu zdrowia mieszkańców gminy Ojrzeń oraz system przeciwdziałania uzależnieniom, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożonych tym zjawiskiem dzieci i młodzieży

W wyniku prac w Gminie Ojrzeń przyjęto następującą wizję polityki społecznej:

- rozwój i działalność stowarzyszeń na terenie gminy,
- rozwój gastronomii,
- wzrost gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych,
- spadek bezrobocia,
- lepsza komunikacja lokalna,

- zwiększenie liczby mieszkańców gminy.

CELE GŁÓWNE STRATEGII, CELE SZCZEGÓŁOWE, PROPOZYCJE PROGRAMÓW I ICH REALIZACJA

Rolą Podzespołu Koordynacyjnego było wspieranie procesu budowy strategii poprzez stosowanie odpowiednich narzędzi i technik pracy indywidualnej i grupowej, proponowanie nowych rozwiązań oraz opracowanie końcowych zapisów w planach operacyjnych.

Niniejsza strategia posiada strukturę, która ułatwia jej wdrażanie oraz cykliczną aktualizację. Po uzyskaniu akceptacji społecznej wizji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ojrzeń, do której będzie dążyć społeczność lokalna w wyniku wdrażania strategii, a także po przeprowadzeniu diagnozy prospektywnej przystąpiono do ustalenia priorytetów, celów głównych strategii.

1) Cele główne strategii.

Cele główne określono dla pięciu obszarów :

- a) Poprawa jakości życia kulturalnego na wsiach.
- b) Bezrobocie, działania wpływające na zmniejszenie bezrobocia na terenie Gminy Ojrzeń.
- c) Rozwiązywanie problemów alkoholowych.
- d) Zagospodarowanie wolnego czasu dla dzieci i młodzieży.
- e) Profesjonalna pomoc społeczna, która szczególnie skierowana będzie do osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych.

Uwzględniając wyniki analizy SWOT, wypracowano następujące cele :

dla obszaru „**Poprawa jakości kulturalnego na wsiach**”

Świadome i aktywne społeczeństwo podstawowym warunkiem rozwoju i integracji społeczności lokalnej.

dla obszaru „**Bezrobocie, działania wpływające na zmniejszenie bezrobocia na terenie Gminie Ojrzeń**”

Wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy, wspieranie osób do aktywnej obecności na rynku pracy.

dla obszaru „**Rozwiązanie problemów alkoholowych**”

Zapobieganie i rozwiązanie problemów alkoholowych

dla obszaru „**Zagospodarowanie wolnego czasu dla dzieci i młodzież**”

Atrakcyjne zagospodarowanie wolnego czasu dzieci i młodzież

dla obszaru „**Profesjonalna pomoc społeczna**”

Profesjonalna pomoc społeczna, która wspiera jakość życia lokalnej społeczności ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych

Realizacja poszczególnych celów odbywać się będzie poprzez realizację celów szczegółowych w poszczególnych latach. Cele szczegółowe i działania realizacyjne zostaną przedstawione w kolejnych rozdziałach.

Cele szczegółowe i ich realizacja

1. Poprawa jakości życia kulturalnego na wsiach.

Cel główny

„Świadome i aktywne społeczeństwo podstawowym warunkiem rozwoju i integracji społeczności lokalnej.”

Cele szczegółowe

- prowadzenie świetlic wiejskich z fachową obsadą, która zapewni atrakcyjność oraz różnorodność zajęć,
- organizowanie imprez lokalnych z udziałem społeczności lokalnej, festynów rodzinnych,
- aktywna działalność Kół Gospodyń Wiejskich i Stowarzyszeń,
- zwiększenie atrakcyjności spędzania czasu wolnego.

PROBLEM

Aktywność społeczna w gminie uległa poprawie, ale nadal istnieje potrzeba skoordynowania działań ze strony władz samorządu na rzecz wspierania lokalnych inicjatyw kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych.

PROGRAMY I ZADANIA

1. Rozszerzanie oferty integracyjnej spędzania wolnego czasu dla społeczności lokalnej poprzez organizowanie spotkań kulturalnych m.in.: Dzień Babci, Dzień Dziadka, Dzień Kobiet, Dzień Dziecka, jasełka dla osób starszych i samotnych.
2. Promowanie czytelnictwa „Cała polska czyta dzieciom” z udziałem rodziców, dziadków oraz społeczności lokalnej,
3. Aktywna działalność świetlic na wsiach w celu zagospodarowania dzieciom i młodzieży czasu wolnego,
4. Współpraca samorządu z organizacjami społecznymi oraz społecznością lokalną.
5. Promowanie gminy i miejscowości poprzez spotkania, festyny rodzinne, imprezy kulturalne z zastosowaniem nabytych umiejętności,
6. Prowadzenie warsztatów edukacyjnych wielopokoleniowych z zakresu rękodzieła ludowego, wokalnno – muzycznego, kulinarnego,
7. Utworzenie kalendarza imprez lokalnych,
8. Aktywna działalność Kół Gospodyń Wiejskich i Stowarzyszeń działających na terenie Gminy Ojrzeń.

Lp.	Programy / zadania	Harmonogram realizacji	Nakłady	Wskaźnik osiągnięcia celu / minimum realizacji	Źródła danych
1.	Aktywna działalność świetlic wiejskich	2021 - 2026	Budżet Gminy, Fundusze pozyskane z innych źródeł	Liczba wielofunkcyjnych świetlic nowych i zmodernizowanych służących dzieciom, młodzieży, KGW, stowarzyszeniom	Urząd Gminy
2.	Współpraca samorządu z organizacjami społecznymi, społecznością lokalną	2021 - 2026	Bezinwestycyjne	Roczne plany współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi; Liczba wspólnych inicjatyw gminno-społecznych;	Urząd Gminy
3.	Przygotowanie ofert rodzinnych oraz pikników	2021 - 2026	Budżet Gminy, Fundusze pomocowe, Fundusze pozyskane z innych źródeł	Liczba rodzinnych pikników	Urząd Gminy
4.	Utworzenie kalendarza imprez	2021 - 2026	Budżet Gminy, Fundusze pomocowe, Fundusze	Liczba imprez lokalnych(w tym nowych);	Urząd Gminy

	lokalnych		pozyskane z innych źródeł	Istnienie kalendarza	
5.	aktywna działalność Kół Gospodyń Wiejskich i Stowarzyszeń	2021 - 2026	Budżet gminy, Budżet państwa, Fundusze pozyskane z innych źródeł	Funkcjonująca w Gminie Koła Gospodyń wiejskich Stowarzyszenia	Urząd Gminy

PROJEKT

ZMNIEJSZENIE BEZROBOCIA

CEL GŁÓWNY

Wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców Gminy , wspieranie osób do aktywnej obecności na rynku pracy.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- aktywizacja zawodowa ,
- wspieranie rozwoju kwalifikacji osób bezrobotnych ,
- organizowanie prac społecznie użytecznych realizowanych przez osoby, które korzystają z pomocy społecznej,
- zdobywanie nowych kwalifikacji zawodowych przez osoby długotrwale bezrobotne, w tym przez klientów Ośrodka Pomocy Społecznej,
- organizowanie kursów dla osób bezrobotnych.

PROBLEM

Bezrobocie spowodowane jest niskim poziomem wykształcenia, bezradnością w rozwiązywaniu własnych problemów, a także brakiem motywacji do działania oraz do zdobywania nowych kwalifikacji i lepszego wykształcenia.

PROGRAMY I ZADANIA

1. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Ciechanowie.
2. Opracowanie i wdrażanie programu aktywizacji zawodowej i pokonywania bezradności społecznej.
3. Opracowanie i wdrażanie systemu promocji samorealizacji, przedsiębiorczości oraz wychodzenia z kryzysu.
4. Tworzenie nowych gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych.
5. Pobudzanie przedsiębiorczości na obszarach wiejskich, rozwój małej gastronomii.

Lp.	Programy / zadania	Harmonogram realizacji	Nakłady	Wskaźnik osiągnięcia celu / minimum realizacji	Źródła danych
1.	Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Pińczowie	2021 - 2026	Bezinwestycyjne	Zidentyfikowanie w Powiatowym Urzędzie Pracy osób do bezpośrednich kontaktów; Liczba zorganizowanych kursów dla bezrobotnych; Pełna realizacja zadania	Urząd Gminy, Powiatowy Urząd Pracy, Zakład Doskonalenia Zawodowego
2.	Organizowanie kursów, szkoleń dla osób bezrobotnych	2021 - 2026	Budżet państwa, Fundusze pomocowe, Fundusze pozyskane z innych źródeł	Liczba zorganizowanych kursów i szkoleń dla bezrobotnych; Poprawa sytuacji na rynku osób bezrobotnych	Powiatowy Urząd Pracy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Zakład Doskonalenia Zawodowego
3.	Opracowanie i wdrożenie programu aktywizacji zawodowej.	2021 - 2026	Bezinwestycyjne	Istniejący i wdrażany program; Poprawa kondycji fizycznej i psychicznej osób korzystających z programu.	GOPS
4.	Tworzenie nowych gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych	2021 - 2026	Budżet Gminy, Fundusze pomocowe, Fundusze pozyskane z innych źródeł	Liczba nowych gospodarstw agroturystycznych(rok bazowy 2019r.); Liczba nowych gospodarstw ekologicznych(rok bazowy 2019r.); Poprawa kondycji fizycznej i	Urząd Gminy,

				psychicznej osób biorących udział w programie	
5.	Opracowanie i wdrożenie programu dotyczącego rozwoju przedsiębiorczości mieszkańców gminy oraz rozwój małej gastronomii.	2021 - 2026	Budżet gminy, Budżet państwa, Fundusze pozyskane z innych źródeł	Liczba nowopowstałych firm na terenie Gminy; Liczba nowopowstałych punktów lub innych inicjatyw gastronomicznych: Poprawa Kondycji fizycznej i psychicznej osób biorących udział w programie	Urząd Gminy

PROJEKT

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

CEL GŁÓWNY

Zapobieganie i rozwiązywanie problemów alkoholowych

CELE SZCZEGÓŁOWE

- skuteczne przeciwdziałanie uzależnieniu,
- profesjonalna pomoc terapeutyczno – profilaktyczna ,
- racjonalna i efektywna problematyka ,
- promocja zdrowego trybu życia .

PROBLEM

Brak wyspecjalizowanych struktur (zespołów) do poszczególnych typów problemów, społeczne przyzwolenie na zjawiska patologiczne (spożywanie alkoholu przez osoby nieletnie), słabo zorganizowane i zmotywowane grupy samopomocy, słaba integracja środowisk lokalnych.

PROGRAMY I ZADANIA

1. Planowanie i organizowanie działań związanych z rozwiązywaniem problemów alkoholowych.
2. Integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu.
3. Organizowanie działań zwiększających dostępność terapeutyczną i rehabilitacyjną dla osób uzależnionych i współ uzależnionych.
4. Opracowanie i wdrożenie standardów profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi.
5. Przygotowanie programów współpracy służb i instytucji pomocowych.
6. Rodzinne pikniki promujące zdrowy tryb życia .

Lp.	Programy / zadania	Harmonogram realizacji	Nakłady	Wskaźnik osiągnięcia celu / minimum realizacji	Źródła danych
1.	Planowanie i organizowanie działań związanych z rozwiązywaniem problemów alkoholowych	2021 - 2026	Urząd Gminy	Liczba inicjatyw związanych z rozwiązywaniem problemów alkoholowych; Wzrost liczby osób utrzymujących trzeźwość	Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
2.	Integracja społeczna osób uzależnionych	2021 - 2026	Bezinwestycyjne	Liczba spotkań lub innych inicjatyw dla osób uzależnionych z terenu Gminy; Pełna realizacja zadania	Ankiety
3.	Organizowanie działań zwiększających dostępność terapeutyczną i rehabilitacyjną dla osób uzależnionych i współuzależnionych.	2021 - 2026	Budżet Gminy, Fundusze pomocowe, Fundusze pozyskane z innych źródeł	Liczba inicjatyw terapeutycznych ; Liczba osób uzależnionych korzystających z organizowanych dla nich działań; Wzrost liczby osób zachowujących trzeźwość	Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
4.	Opracowanie i wdrożenie standardów profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi	2021 - 2026	Budżet Gminy, Fundusze pomocowe, Fundusze pozyskane z innych źródeł	Zestaw standardów,; Racjonalizacja wydatków	Urząd Gminy
5.	Przygotowanie programów współpracy służb i instytucji pomocowych	2021 - 2026	Budżet Gminy, Fundusze pomocowe,	Opracowanie wspólnie z parafiami i innymi instytucjami zajmującymi	Urząd Gminy

			Fundusze pozyskane z innych źródeł	się problematyką społeczną z terenu Gminy, Ograniczenie patologii.	
6.	Rodzinne pikniki promujące zdrowy tryb życia	2021 - 2026	Budżet Gminy, Fundusze pomocowe, Fundusze pozyskane z innych źródeł	Liczba zorganizowanych pikników, Liczba osób uczestniczących w pikniku, Poprawa kondycji fizycznej i psychicznej dzieci, młodzieży, dorosłych	Urząd Gminy

PROJEKT

ZAGOSPODAROWANIE WOLNEGO CZASU DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

CEL GŁÓWNY

Atrakcyjne spędzanie wolnego czasu dzieci i młodzieży

CELE SZCZEGÓŁOWE

- organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży,
- organizacja zajęć sportowych.

PROBLEM

Gmina oraz szkoły z terenu gminy nie posiadają środków finansowych na prowadzenie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży uatrakcyjniających spędzanie czasu wolnego.

PROGRAMY I ZADANIA

1. Prowadzenie zajęć, pozaszkolnych, gier, zabaw, zajęć sportowych, plastycznych i wokalnie – tanecznych.
2. Aktywne wakacje i ferie na terenie gminy, poprzez zorganizowanie zajęć integracyjnych dla osób zdrowych i niepełnosprawnych.
3. Opracowanie i wdrożenie programu umożliwiającego tworzenie małych przedszkoli na wsiach.
4. Powstawanie nowych klubów sportowych.
5. Współpraca z innymi jednostkami.
6. Tworzenie świetlic wychowawczo- edukacyjnych.

Lp.	Programy / zadania	Harmonogram realizacji	Nakłady	Wskaźnik osiągnięcia celu / minimum realizacji	Źródła danych
1.	Organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży	2021 - 2026	Budżet gminy, Fundusze pomocowe, Fundusze pozyskane z innych źródeł	Liczba organizowanych zajęć pozalekcyjnych, Liczba uczestniczących w tych zajęciach dzieci i młodzieży	Urząd Gminy, Oświata
2.	Organizowanie zajęć sportowych	2021 - 2026	Budżet gminy, Fundusze pomocowe, Fundusze pozyskane z innych źródeł	Liczba organizowanych zajęć sportowych, Liczba uczestniczących w tych zajęciach dzieci i młodzieży, Poprawa kondycji fizycznej dzieci i młodzieży.	Oświata
3.	Opracowanie i wdrożenie programu umożliwiającego powstawanie przedszkoli na wsiach	2021 - 2026	Budżet gminy, Fundusze pomocowe, Fundusze pozyskane z innych źródeł	Liczba powstałych przedszkoli na wsiach na terenie Gminy, Wyrównywanie szans dzieci z terenów wiejskich	Oświata
4.	Utworzenie nowych klubów sportowych	2021 - 2026	Budżet gminy, Fundusze pomocowe, Fundusze pozyskane z innych źródeł	Liczba utworzonych nowych klubów sportowych, Liczba uczestniczących w zajęciach (dzieci i młodzieży), Poprawa kondycji fizycznej dzieci	Urząd Gminy Oświata

				i młodzieży	
5.	Współpraca z innymi jednostkami	2021 - 2026	Budżet gminy, Fundusze pomocowe, Fundusze pozyskane z innych źródeł	Liczba wspólnych inicjatyw, Liczba przygotowanych partnerskich projektów, Pełna realizacja zadania	Urząd Gminy
6.	Opracowanie i wdrożenie programu umożliwiającego tworzenie świetlic wychowawczo- edukacyjnych	2021 - 2026	Budżet gminy, Fundusze pomocowe, Fundusze pozyskane z innych źródeł	Opracowany Program, Liczba powstałych świetlic wychowawczo- edukacyjnych, Wyrównanie poziomu wychowawczo- edukacyjnego, niwelowanie niewłaściwych zachowań	Urząd Gminy

PROJEKT

PROFESJONALNA POMOC SPOŁECZNA, KTÓRA WSPIERA JAKOŚĆ ŻYCIA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM OSÓB STARSZYCH,, NIEPEŁNOSPRAWNYCH ORAZ DŁUGOTRWALE CHORYCH

Cele szczegółowe

- wzmocnienie oraz rozwój zintegrowanej pomocy socjalnej,
- pomoc osobom starszym, długotrwale chorym, niepełnosprawnym w postaci usług opiekuńczych,
- przeszkolenie osób bezrobotnych mogących świadczyć usługi opiekuńcze,
- zdobywanie nowych kwalifikacji przez osoby długotrwale bezrobotne, klientów Ośrodka Pomocy Społecznej,
- poprawa dostępu do rynku pracy przez osoby, które są zagrożone wykluczeniem społecznym, wielostronne wsparcie klientów pomocy społecznej,
- podniesienie aktywności społeczno- zawodowej klientów pomocy społecznej poprzez programy unijne.

PROBLEM

Znaczna część społeczeństwa zbliża się do granicy wieku poprodukcyjnego – powyżej 60 roku życia. Wzrost liczby osób starszych, chorych i niepełnosprawnych wymagających specjalistycznej opieki medycznej oraz pomocy w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

PROGRAMY I ZADANIA

1. Opracowanie i wdrożenie programu dotyczącego usług opiekuńczych dla osób starszych, długotrwale chorych i niepełnosprawnych.
2. Opracowanie i wdrożenie programu aktywizacji zawodowej i pokonywania bezradności społecznej dla osób długotrwale bezrobotnych, świadczeniobiorców pomocy społecznej.
3. Opracowanie i wdrożenie procedury motywowania klientów pomocy społecznej do podnoszenia kwalifikacji i rozwiązywania własnych problemów.

Lp.	Programy / zadania	Harmonogram realizacji	Nakłady	Wskaźnik osiągnięcia celu / minimum realizacji	Źródła danych
1.	Opracowanie i wdrożenie programu dotyczącego usług opiekuńczych	2021 - 2026	Budżet gminy, fundusze pomocowe, Fundusze pozyskane z innych źródeł	Opracowany Program; Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi; Pełna realizacja zadania	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
2.	Opracowanie i wdrożenie programu aktywizacji zawodowej i pokonywania bezradności społecznej	2021 - 2026	Budżet gminy, fundusze pomocowe, Fundusze pozyskane z innych źródeł	Opracowany Program, Poprawa kondycji fizycznej i psychicznej klientów pomocy społecznej	Urząd Pracy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy
3.	Opracowanie i wdrożenie procedury motywowania klientów pomocy społecznej do podnoszenia kwalifikacji i rozwiązywania własnych problemów	2021 - 2026	Bezinwestycyjne	Opracowana procedura, Liczba podpisanych kontraktów, Liczba osób, które przestały być klientami pomocy społecznej, Poprawa kondycji psychicznej i fizycznej klientów pomocy społecznej, ograniczenie patologii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

FINANSOWANIE GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE OJRZEŃ

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

Zakłada się, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ojrzeń na lata 2021- 2026 będą: budżet państwa, budżet Gminy Ojrzeń, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła.

Skuteczność realizacji zadań gwarantują określone warunki:

- konsekwentne wdrażanie w życie zaplanowanych zadań,
- działania na rzecz pozyskiwania dodatkowych środków z innych źródeł ,
- uświadomienie społeczności lokalnej znaczenia realizacji zaplanowanych działań,
- powszechnienie celów i zadań mieszkańców Gminy.

System wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Realizacja „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych” w gminie Ojrzeń to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Zawiera ona zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych działających na polu polityki społecznej w gminie.

Z uwagi na fakt, że opracowana strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ojrzeń zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej

jej wdrażaniem – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeń. Członkowie Podzespołu koordynacyjnego będą wsparciem merytorycznym dla Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeniu, będącego instytucją zarządzającą wdrażaniem Strategii.

System aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne, to jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie, powtarzane w czteroletnich cyklach. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu strategii. Członkowie Podzespołu przy wyborze zadań do realizacji będą brać pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych.

Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii Podzespół powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ojrzeń, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć.

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie **cyklicznie** poddawana przeglądowi, a także aktualizacji. System ten jest odmienny dla części dokumentu określającej wizję rozwoju i cele strategii (główne i szczegółowe) oraz dla części programowej (programy realizacyjne oraz zadania),
- część „strategiczna” (wizje, cele strategiczne i szczegółowe rozwoju) będzie poddawana **przeglądowi oraz aktualizacji w cyklu kadencji władz samorządowych** (tzw. aktualizacja taktyczna) z przesunięciem okresu objętego planowaniem o kolejne 5 lat (planowanie kroczące),
- część „programowa” (działania/zadania i harmonogram) będzie poddawana **przeglądowi i aktualizacji co roku** (jeśli będzie taka potrzeba).

Bezpośrednim koordynatorem jest kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeniu. Zadaniem koordynatora jest ciągły nadzór nad pracami GOPS w zakresie wdrażania i aktualizacji strategii. Za nadzór merytoryczny i obowiązek monitorowania (oceny) realizacji działania odpowiada Zespół Zadaniowy, który przedstawia Radzie Gminy Ojrzeń sprawozdania z oceny wdrażania strategii co najmniej raz na dwa lata.

Monitorowanie i ocena Strategii

Monitoring to stała i ciągła obserwacja ilościowych, a także jakościowych zmian pewnych wielkości, które mają na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ojrzeń, a także ocenę i zmianę (tam, gdzie będzie to konieczne).

W celu efektywności Strategii oraz oceny zgodności z założonymi celami, Gmina będzie prowadziła monitoring.

Monitoring powinien służyć:

- ocenie postępu realizacji poszczególnych celów szczegółowych,
- korygowaniu działań jeśli nie przynoszą zamierzonych efektów,
- wczesnemu diagnozowaniu trudności, nieprawidłowości.

Jeden raz w roku będzie dokonywany w ramach monitoringu strategii, przegląd celów i zadań strategicznych oraz postępów i trudności w realizacji strategii.

Spis tabel

Tabela 1. Liczba mieszkańców w poszczególnych jednostkach administracyjnych Gminy Ojrzeń w latach 2017-2019	23
Tabela 2. Struktura wieku mieszkańców w latach 2017 - 2020.....	24
Tabela 3. Liczba urodzeń i liczba zgonów mieszkańców Gminy Ojrzeń w latach 2017-2019	24
Tabela 4. Migracje wewnętrzne - napływ ludności na teren Gminy Ojrzeń.....	25
Tabela 5. Migracje wewnętrzne - odpływ ludności na terenie Gminy Ojrzeń.....	25
Tabela 6. Środki finansowe na pomoc społeczną w Gminie Ojrzeń w latach 2017-2019.....	27
Tabela 7. Powody przyznania pomocy społecznej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ojrzeniu w latach 2017-2019	29
Tabela 8. Formy udzielonej pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Ojrzeniu w latach 2017-2019.....	30
Tabela 9. Rzeczywista liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2017-2019	32
Tabela 10. Typy rodzin objętych pomocą w latach 2017-2019	33
Tabela 11. Ilość rodzin objętych pracą asystenta rodziny na przełomie lat 2017-2019.....	35
Tabela 12. Główne problemy społeczne w rodzinach współpracujących z asystentem rodziny	36
Tabela 13. Wiek rodziców objętych pomocą asystenta rodziny	37
Tabela 14. Ilość dzieci objętych pomocą asystenta rodziny w poszczególnych przedziałach wiekowych	37
Tabela 15. Rodziny zastępcze i dzieci w nich przebywające.....	39
Tabela 16. Świadczenia rodzinne z dodatkami wypłacone w latach 2017-2019.....	43
Tabela 17. Świadczenie wychowawcze wypłacane w latach 2017-2019	45
Tabela 18. Świadczenie wychowawcze – Program Rodzina 500+ przyznane w gminie w latach 2017-2019	46
Tabela 19. Świadczenie „Dobry Start” wypłacane w latach 2018-2019.....	47
Tabela 20. Stypendia i zasiłki szkolne wypłacone przez GOPS Ojrzeń w latach 2017 -2019	48
Tabela 21. Podejmowane działania przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ojrzeniu	49
Tabela 22. Liczba osób z Gminy Ojrzeń, które w latach 2017-2019 zostały zaliczone do stopnia niepełnosprawności do celów nierentowych	50
Tabela 23. Liczba uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej oraz osób uczestniczących w grupach wsparcia w latach 2017-2019	51

Tabela 24. Liczba interwencji KPP Ciechanów i PP Ojrzeń, w których została rozpoczęta procedura Niebieskiej Karty dotycząca sytuacji konfliktowych lub/i przemocy w rodzinie w latach 2017-2019	54
Tabela 25. Stan i organizacja szkół podstawowych w rok szkolnym 2017/2018 oraz 2018/2019.....	55
Tabela 26. Stan organizacji, żłobka, przedszkola i punktów przedszkolnych	56
Tabela 27. Zatrudnienie nauczycieli w Szkołach Podstawowych i Przedszkolach w Gminie Ojrzeń.....	56
Tabela 28. Zatrudnienie nauczycieli w Szkołach Podstawowych i Przedszkolach w Gminie Ojrzeń.....	57
Tabela 29. Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Ojrzeń w latach 2017-2019	60

PROJEKT

Spis schematów

Schemat 1. Realizacja procedury "Niebieska Karta" - koordynacyjna funkcja Zespołu Interdyscyplinarnego.....	53
---	----

PROJEKT

Spis rysunków

Rysunek 1 Mapa powiatu ciechanowskiego 16
Rysunek 2 Mapa Gminy Ojrzeń..... 17

PROJEKT